

Správa o stave a vývoji finančného trhu

1. polrok 2019

Vydavateľ

© Národná banka Slovenska 2019

Adresa

Národná banka Slovenska
Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava
info@nbs.sk

Elektronická verzia

<https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-dohladu/sprava-o-stave-a-vyvoji-financneho-trhu>

Práca neprešla jazykovou úpravou. Všetky práva vyhradené. Krátke časti textu, nie viac ako dva odseky, môžu byť citované bez predchádzajúceho súhlasu autorov, pokiaľ bude úplne uvedený zdroj.

Obsah

Zhrnutie vývoja na slovenskom finančnom trhu za prvý polrok 2019	5
1 Integrovaný pohľad na finančný sektor	8
1.1 Rast aktív finančného sektora na pozadí zhoršujúcej sa ziskovosti	8
2 Aktivity v jednotlivých sektoroch finančného trhu	12
2.1 Bankový sektor	12
2.2 Sektor poisťovní	26
2.3 Dôchodkové sporenie	30
2.4 Kolektívne investovanie	35
3 Indikátory obozretnosti na makroúrovni sektora	38
Terminológia a skratky	47

Úvod

Správu o stave a vývoji finančného trhu za prvý polrok 2019 predkladá Národná banka Slovenska na základe povinnosti, ktorá jej vyplýva z §1 ods. 3 písm. i) zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom v znení neskorších predpisov.

Správa je rozdelená do troch častí. Súčasťou prvej časti je súhrnný integrovaný pohľad na finančný sektor. V druhej časti je vlastná analýza finančného sektora za prvý polrok 2019 podľa jednotlivých sektorov. Správa opisuje súčasné trendy na finančnom trhu, zameriava sa na hospodárenie finančných inštitúcií a venuje sa rizikám, ktorým sú inštitúcie vystavené. Tretiu časť tvoria indikátory obozretnosti na makroúrovni.

Finančné informácie o jednotlivých inštitúciách boli v prvom rade čerpané z informačných systémov NBS a z podkladov spracovaných jednotlivými odbormi útvaru dohľadu nad finančným trhom. Doplnkovým zdrojom boli údaje zo Štatistického úradu SR, Eurostatu, Európskej centrálnej banky a z iných externých zdrojov a komerčných informačných systémov.

Zhrnutie vývoja na slovenskom finančnom trhu za prvý polrok 2019

Rast úverov retailu spomalil, ale ostáva nadmerný

Medziročný rast úverov domácnostiam spomalil k júnu 2019 na svoju historicky najnižšiu hodnotu 8,5 %, poklesol aj medziročný objemový prírastok na úroveň z apríla 2016 (2,9 mld. €). Napriek tomu bol rast úverov domácnostiam druhý najvyšší medzi krajinami EÚ, aj z dôvodu naďalej pretrvávajúcej priaznivej situácie na trhu práce, ako aj mimoriadne nízkych úrokových sadzieb. Medziročný rast úverov na bývanie poklesol na svoje historické minimum (9,9 %), čo je však stále rýchlejšie ako rast ekonomických fundamentov. Spomalenie bolo ovplyvnené sprísňovaním úverových štandardov zo strany NBS, stagnáciou úrokových sadzieb v prvom polroku 2019 a rastúcou saturáciou úverového trhu. Spotrebiteľské úvery zaznamenali ešte výraznejší pokles medziročnej dynamiky, a to z takmer 10 % k júnu 2018 na 2 % k júnu 2019. Podiel nebankového spotrebného financovania zastavil svoj viacročný pokles a v prvom polroku 2019 mierne vzrástol na 15 %.

Trh úverov podnikom pokračoval v miernom spomalení

Koniec prvého polroka 2019 priniesol spomalenie rastu úverov podnikovému sektoru. V medzinárodnom porovnaní sa tempo úverovania podnikov na Slovensku dostalo na úroveň mediánu EÚ. Významný vplyv na pokles dynamiky podnikových úverov mali investičné úvery a úvery súkromným podnikom. Významné ekonomické odvetvia ako priemysel, komerčné nehnuteľnosti alebo veľkoobchod si k júnu 2019 udržali rast objemu úverov, kým viaceré ďalšie, napr. stavebníctvo alebo maloobchod zaznamenali výrazný prepád. Bankový sektor prvýkrát od začiatku roka 2015 zaznamenal pokles dopytu po podnikových úveroch, čo bolo ovplyvnené najmä obavami podnikového sektora z ďalšieho ekonomického vývoja. Zadlženosť podnikového sektora, meraná ako pomer dlhu k HDP ako aj pomer dlhu k vlastným zdrojom, poklesla v prvom štvrtroku 2019. V rámci EÚ je však domáci podnikový sektor stále medzi tromi krajinami s najvyšším dlhom k vlastným zdrojom.

Riziko likvidity v bankovom sektore ostalo na zvýšenej úrovni

Počas prvého polroka 2019 všetky banky plnili povinný ukazovateľ krytia likvidity, čo znamená, že slovenský bankový sektor disponuje likvidným vankúšom v súlade s európskou legislatívou. Z hľadiska rizika likvidity bolo spomalenie rastu úverov podnikom a domácnostiam priaznivým javom, keďže riziko plynúce z rozdielov v splatnosti pohľadávok a záväzkov sa počas roka 2019 neprehlbovalo. Dôležitú pozitívnu úlohu v stabilnom financovaní zohrali aj

kryté dlhopisy. Po zohľadnení ich emisií sa miera stabilného financovania dokonca zvýšila, ale iba vo vybraných bankách.

Ziskovosť bankového sektora bola pod tlakom, odolnosť sa zlepšila

Čistý zisk bankového sektora za prvý polrok 2019 dosiahol hodnotu 346 mil. €. V medziročnom porovnaní ide o mierny nárast o 2 %. Napriek miernemu poklesu ukazovateľa ROE, slovenský bankový sektor vykazuje stále nadpriemernú ziskovosť pri porovnaní s ostatnými bankovými sektormi v rámci EÚ. Na vývoj ziskovosti bankového sektora mal negatívny vplyv pokles čistých úrokových príjmov. Na druhej strane, priaznivý vplyv mal ďalší pokles nákladov na kreditné riziko, ako aj nárast príjmu z prijatých dividend. Čisté úrokové príjmy poklesli z dôvodu spomaľujúceho rastu retailových úverov ako aj poklesu ich čistej úrokovej výnosnosti. Na druhej strane, úrokové príjmy z podnikového sektora a ostatných sektorov sa medziročne zvýšili. Vývoj príjmov z poplatkov a prijatých dividend bol na rozdiel od čistých úrokových príjmov pozitívny.

Kapitálová primeranosť bankového sektora sa počas prvého polroka 2019 mierne zvýšila. Hodnota ukazovateľa celkovej primeranosti vlastných zdrojov vzrástla z 18,2 % na 18,4 %. Hlavným faktorom posilnenia kapitálovej primeranosti bolo ponechanie si časti zisku vykázaného za rok 2018. Zvýšenie kapitálovej primeranosti bankového sektora je v súlade s potrebou posilniť odolnosť bánk voči rastúcim rizikám cyklického charakteru.

V sektore poisťovní poklesla ziskovosť, poisťné rástlo

Čistý zisk poisťného sektora za prvý polrok 2019 poklesol v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o 21 % na hodnotu 68 mil. €. Významný vplyv na celkový zisk mal predovšetkým technický výsledok, ktorý medziročne poklesol o 64 %. Finančný výsledok poisťného sektora zostal medziročne bez zmeny. Anualizovaný ukazovateľ ROE poisťného sektora medziročne poklesol z 15,64 % na 11,40 %.

Hrubé predpísané poisťné v klasickom životnom poistení zmiernilo pokles z roka 2018 a koniec prvého polroka 2019 zavŕšilo s medziročnou zmenou -0,1 %. V investičnom životnom poistení vzrástlo o 2,6 %. Náklady na poisťné plnenia v klasickom životnom poistení medziročne mierne poklesli, naopak v IŽP výrazne vzrástli o 31,7 %. Hrubé predpísané poisťné v neživotnom poistení zaznamenalo výrazné spomalenie rastu. Najdôležitejšie poklesy nastali v poistení áut. Kombinovaný ukazovateľ v neživotnom poistení ako celku v čistej výške, t. j. okrem podielu zaistovateľov, sa počas prvého polroka 2019 takmer nezmenil.

Vo fondoch dôchodkového sporenia korigovalo kladné zhodnotene aktív predchádzajúce straty

Počet sporiteľov v druhom pilieri dôchodkového sporenia sa zvyšoval rastúcim tempom aj počas prvého polroka 2019. Celkový stav počtu sporiteľov sa ku koncu prvého polroka 2019 nachádzal na úrovni 1 526 030. Čistá hodnota majetku

(NAV) za všetky fondy v sektore starobného dôchodkového sporenia sa v sledovanom období zvýšila o 9 %, teda zhruba dvojnásobne v porovnaní s predošlými rokmi. Takmer polovica tohto prírastku bola výsledkom zhodnotenia aktív v portfóliách dôchodkových fondov. Tempo prírastku NAV v jednotlivých typoch dôchodkových fondov bolo v súlade s podielom akciovej zložky v ich majetku. Rýchly rast cien aktív, najmä akcií, však predstavoval do veľkej miery iba kompenzáciu predošlých poklesov z posledných mesiacov roka 2018. Aktuálne hodnoty dôchodkových jednotiek, najmä v počiatočnej fáze prvého polroka 2019, výrazne rástli naprieč typmi fondov. Najvyšší medziročný výnos k 30. 6. 2019 vo výške 6,9 % vykázali indexové dôchodkové fondy. Čistý zisk všetkých dôchodkových správcovských spoločností za prvý polrok 2019 sa pri objeme 14 mil. € medziročne takmer zdvojnásobil. Kľúčovým pre tento pozitívny posun bol nárast výnosov z odplát a provízií o polovicu.

Účastnícka základňa doplnkového dôchodkového sporenia sa aj v prvom polroku 2019 pomerne rýchlo rozrastala, čím k júnu 2019 prekročila úroveň 821 tisíc osôb. Čistá hodnota aktív v sektore sa vyvíjala podobne ako NAV v druhom pilieri dôchodkového sporenia, čo opäťovne súviselo s intenzívnym návratom cien na akciových trhoch na pozície pred turbulentného posledného štvrtroka 2018. Najrýchlejší, takmer 20 % nárast NAV sa odohral v doplnkových dôchodkových fondoch akciového zamerania. Podľa štandardnej miery medziročnej nominálnej výkonnosti sa investície v príspevkových fondoch tretieho piliera dôchodkového sporenia k 30. 6. 2019 v priemere zhodnotili o 2,9 %.

Aktíva vo fondoch kolektívneho investovania rástli

Po útlme v predošlom roku sa objem spravovaných aktív v sektore kolektívneho investovania v priebehu prvého polroka 2019 vrátil na rastovú trajektóriu. Vysoká dynamika objemu aktív je výsledkom súbehu prílevu nových prostriedkov do sektora a dobrej výkonnosti podielových fondov. Najväčší nárast čistej hodnoty aktív zaznamenali tuzemské zmiešané podielové fondy. Medziročne ku dňu 30. 6. 2019 priniesli podielové fondy nominálne zhodnotenie v priemere vo výške 2,4 %. Okrem malej skupiny podielových fondov alternatívnych investícií sa výkonnosť za všetky ostatné kategórie nachádzala v kladnom pásme. Správcovské spoločnosti tuzemských podielových fondov vygenerovali za prvú polovicu roka 2019 čistý zisk na úrovni 17 mil. €. Medziročne tak dokázali zvýšiť svoju ziskovosť o 13 %.

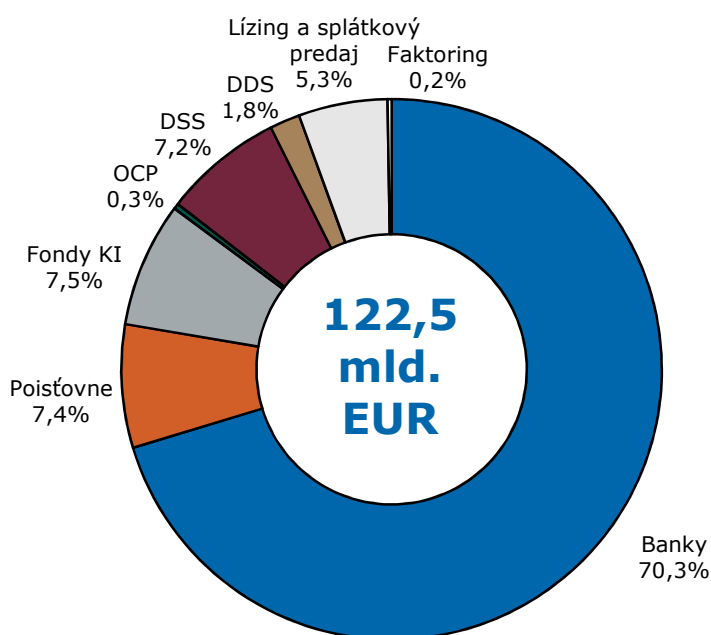
1 Integrovaný pohľad na finančný sektor

1.1 Rast aktív finančného sektora na pozadí zhoršujúcej sa ziskovosti

Finančný sektor zaznamenal z pohľadu rastu svojich aktív priaznivý polrok

Vývoj na finančnom trhu vykazoval aj v prvej polovici roka 2019 trendy príznačné pre expanzívnu fázu finančného cyklu. Po miernom spomalení na konci roka 2018 spôsobenom do istej miery turbulenciami na finančných trhoch sa rast aktív slovenského finančného sektora v prvom polroku 2019 vrátil k dynamikám z predchádzajúceho obdobia. Objem celkových aktív finančného sektora k júnu 2019 medziročne vzrástol o 6,7 %, pričom ich objem presiahol úroveň 122 mld. €. Rast aktív bol prítomný vo všetkých významných segmentoch finančného sektora. Pribrzdzenie rastu ekonomiky v prvom polroku 2019 sa tak nateraz neprejavilo v raste aktív finančného trhu. V prvom polroku 2019 pokračovali rastové trendy v úverovaní súkromného sektora. Zároveň po ustálení turbulencií, ktoré sa na finančných trhoch vyskytli ku koncu roka 2018, vzrástla aj ochota súkromného sektora k investovaniu. Tieto trendy viedli k nárastu aktív finančného sektora. Zároveň sa aj v tomto období na finančnom trhu tvorili riziká príznačné pre expanzívnu fázu, súvisiace s rastom zadlženosti súkromného sektora a mierou vnímaného rizika.

Graf 1 Podiely aktív jednotlivých segmentov finančného trhu

Zdroj: NBS

Najvýznamnejší segment finančného trhu, bankový sektor, ktorý tvorí približne 70 % aktív finančného trhu, pokračoval v trende dynamického rastu, ktorý je možné pozorovať už od roku 2014. Jeho aktíva v prvom polroku 2019 medziročne vzrástli o 6,6 %. Za týmto vývojom bol predovšetkým dynamický rast úverov domácnostiam, ktoré rástli dynamikou 8,5 %¹. Tempo rastu však spomalilo, predovšetkým v segmente spotrebiteľských úverov. Dynamickému rastu úverov sektoru domácností praje osobitne priaznivý vývoj na pracovnom trhu a nízke úrokové miery. Tie však zároveň vytvárajú tlak na úrokové marže bankového sektora, čo sa banky snažia kompenzovať rastom úverového portfólia. Na druhej strane rast úverov podnikom v poslednom polroku mierne poklesol a aktuálne rastie nižším tempom v porovnaní s dynamikou nárastu aktív bankového sektora.

Nárast zaznamenal v prvom polroku aj poisťný sektor, ktorého aktíva ku koncu prvého polroka 2019 medziročne vzrástli o 3,5 %. Rast aktív poisťného sektora bol najmä v dôsledku vplyvu precenenia dlhopisového portfólia a nárastu majetkových podielov v iných spoločnostiach.

Úspešný polrok zaznamenali aj fondy kolektívneho investovania, keď objem ich spravovaných aktív bol medziročne vyšší o 9 %. Vysoká dynamika objemu aktív je výsledkom súbehu prílevu nových prostriedkov do sektora, ako aj výkonnosti podielových fondov.

Po pribrzdení rastu v uplynulom roku zaznamenali fondy dôchodkového sporenia priaznivý polrok, keď aktíva medziročne vzrástli dvojciferným tempom tak v druhom, ako aj treťom pilieri. Okrem nárastu počtu sporiteľov, keď ich celkový počet ku koncu prvého polroka prekročil 1,5 milióna, ťažil druhý pilier dôchodkového sporenia aj z vývoja na finančných trhoch, v dôsledku čoho došlo k zhodnoteniu nimi spravovaných aktív.

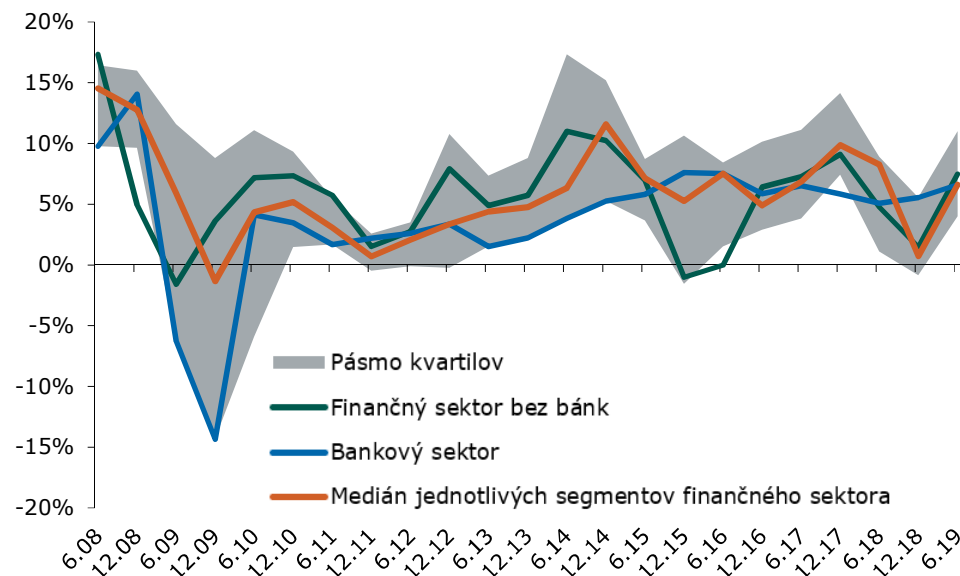
Pretrvávajúci záujem o sporenie v treťom pilieri dôchodkového sporenia sa prejavilo aj v pokračujúcom náraste počtu sporiteľov v tomto systéme sporenia, ktorých počet presiahol k polroku 2019 úroveň 821 tisíc osôb. Okrem nárastu počtu sporiteľov prispelo k dynamickému rastu aktív v treťom pilieri aj zhodnotenie investičného portfólia doplnkových dôchodkových fondov.

Aj segment nebankových spoločností zaoberajúcich sa financovaním spotrebiteľského dopytu a prevádzkových nákladov (lízing, faktoring a splátkový predaj) zaznamenal po roku stagnácie v prvom polroku 2019 nárast aktív.

¹ Medziročný rast 8,5 % ku koncu prvého polroka 2019.

Graf 2 Vývoj aktív finančného sektora

(medziročné zmeny)

Zdroj: NBS

Ziskovosť finančného sektora sa nedarilo udržať na minuloročných úrovniach

Napriek relatívne priaznivému vývoju finančného sektora v roku 2019 charakterizovaného nárastom aktív, jeho ziskovosť sa vo väčšine významných segmentov v porovnaní s rovnakým obdobím uplynulého roka mierne zhoršila. Tento vývoj je charakteristický pre pokročilú expanzívnu fázu v bankovom sektore, keď v dôsledku nízkych marží a vyostrenej konkurencie začína byť udržanie ziskovosti problematické aj napriek dynamickému rastu aktív finančného sektora. Zároveň rastie vystavenie finančného sektora voči rizikám cyklického charakteru. Pokles ziskovosti bolo v prvom polroku 2019 možné pozorovať naprieč jednotlivými segmentami finančného trhu. Ziskovosť bankového sektora meraná prostredníctvom ukazovateľa pomeru zisku k vlastným zdrojom medziročne mierne poklesla. Banky sa v dôsledku pretrvávajúcich nízkych úrokových marží dostávajú pod tlak, keď aj pri zvýšenom úverovaní a výrazne nízkych úrovniach kreditných nákladov majú problém s udržaním úrovne ziskovosti z predchádzajúcich období.

Zároveň aj ziskovosť poisťného sektora v prvom polroku 2019 poklesla. Jej úroveň sa už aktuálne nachádza pod pokrízovým priemerom. Pokles ziskovosti poisťného sektora bol ovplyvnený najmä znížením technického výsledku.

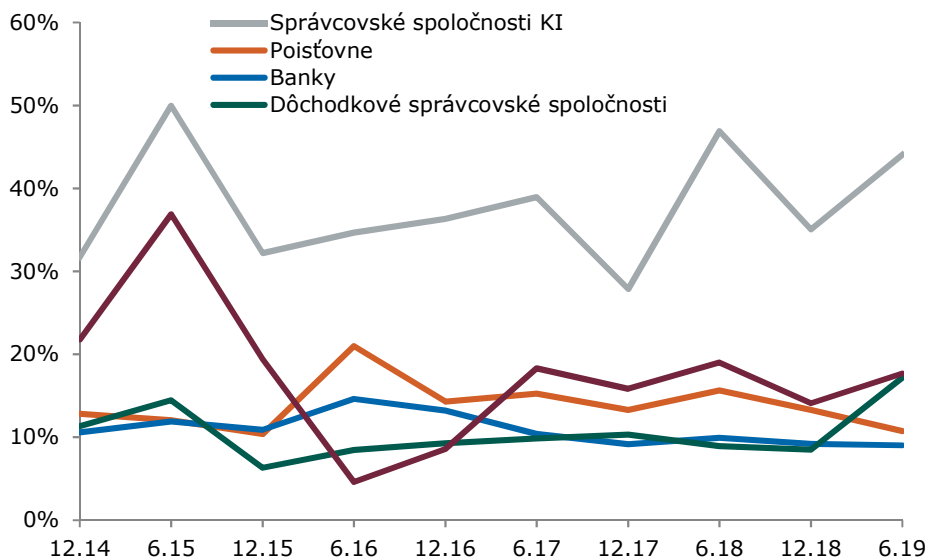
Čistý zisk fondov kolektívneho investovania medziročne vzrástol, v pomere k vlastným zdrojom však ziskovosť tohto segmentu vykázala mierny medziročný pokles, napriek tomu sa nachádzala výrazne nad jej priemerom po roku 2009.

Jeden z mála segmentov finančného sektora, ktorý zaznamenal úspešný polrok aj z pohľadu vývoja ziskovosti meranej pomerom zisku k vlastným zdrojom, boli dôchodkové správčovské spoločnosti, ktorým sa zisk medziročne zdvojnásobil.

Na druhej strane zisk doplnkových dôchodkových spoločností ostal napriek relatívne priaznivému vývoju na finančných trhoch na medziročnej báze v zásade nezmenený, čo v pomere ich zisku k vlastným zdrojom znamenalo zmiernenie ziskovosti oproti rovnakému obdobiu uplynulého roka.

Graf 3 Vývoj ziskovosti vo finančnom sektore

Anualizovaná rentabilita vlastných zdrojov (ROE)

Zdroj: NBS

Poznámka: KI – kolektívne investovanie.

2 Aktivity v jednotlivých sektoroach finančného trhu

2.1 Bankový sektor

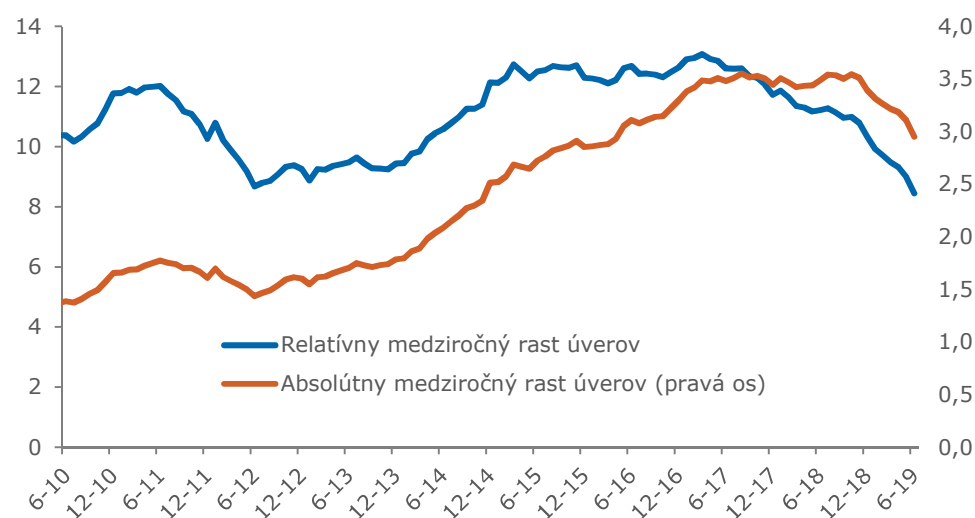
Trendy a riziká v sektore domácností

Napriek spomaleniu rast úverov domácnostiam aj naďalej predbiehal ekonomické fundamenty

Rast úverov domácnostiam spomalil k júnu 2019 na doteraz najnižšiu pozorovanú hodnotu 8,5 % medziročne, v porovnaní s ostatnými krajinami Európskej únie bol však aj naďalej prakticky najrýchlejší. Medziročný objemový prírastok v tomto mesiaci zároveň poklesol mierne pod 3 mld. €, čím sa vrátil na úroveň z apríla 2016. Napriek spomaleniu sa Slovensko aj naďalej nachádzalo na čele krajín Európskej únie, iba v júni 2019 tesne pokleslo na druhú priečku v tempe rastu úverov domácnostiam. Naďalej rýchle tempo úverov domácnostiam je podporené najmä pretrvávajúcou dobrou ekonomickou situáciou domácností reprezentovanou predovšetkým trhom práce a prostredím nízkych úrokových sadzieb.

Graf 4 Rast úverov domácnostiam v prvom polroku 2019 pomerne výrazne spomalil

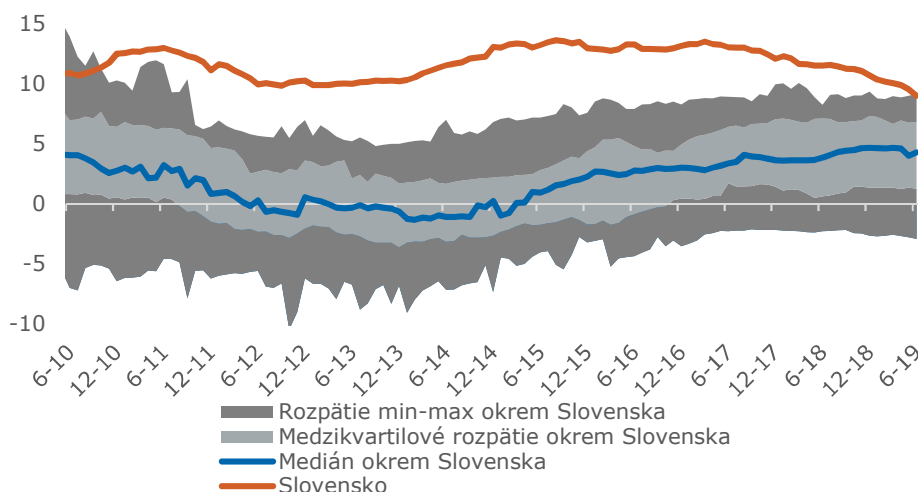
Medziročný rast úverov domácnostiam (percentá, mld. EUR)

Zdroj: NBS

Graf 5 Rast úverov domácnostiam sa priblížil ostatným krajinám EÚ

Distribúcia medziročného rastu úverov domácnostiam v krajinách EÚ (percentá)

Zdroj: NBS

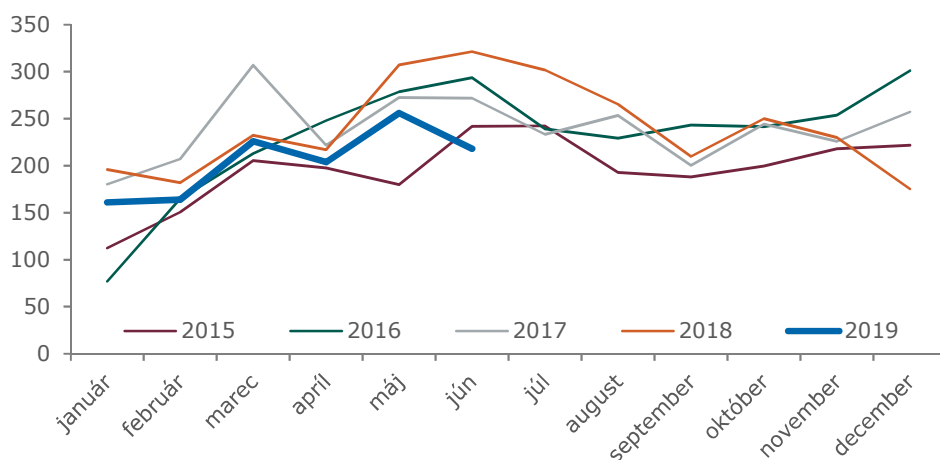
Poznámka: Údaje za Maďarsko v obdobiach 10-2011 až 09-2012 a 03-2015 až 02-2016 a za Belgicko v období 08-2013 až 12-2015 sú z údajov vylúčené v dôsledku vplyvu jednorazových udalostí.

Rast úverov na bývanie historicky prvýkrát pod 10 %

Tempo rastu úverov na bývanie pokleslo na doteraz najnižšiu hodnotu 9,9 %. Postupné spomaľovanie začalo na konci roka 2018, keď mesačné prírastky úverov na bývanie začali zaostávať za predchádzajúcimi rokmi. Spomalenie rastu úverov na bývanie pokračovalo počas prvého polroka 2019, objem novej produkcie zostal približne na úrovni predchádzajúceho roka a výsledné mesačné prírastky sa pohybovali na úrovni rokov 2015 až 2016. Príčinou zmeny trendu bolo jednak postupné sprísňovanie úverových štandardov podľa opatrení NBS, stagnácia úrokových sadzieb (hoci na historickom minime) či rastúca saturácia úverového trhu.

Graf 6 Rast úverov na bývanie zaostával za predchádzajúcimi rokmi

Medzimesačný rast úverov na bývanie v jednotlivých rokoch (mil. EUR)

Zdroj: NBS

Medziročné tempo rastu úverov stavebných sporiteľní pokračovalo v spomaľovaní a k júnu 2019 dosiahlo 2 %. Počas prvého polroka 2019 bol objemový prírastok úverov dokonca mierne záporný.

Úrokové sadzby úverov na bývanie sa v prvom polroku 2019 prakticky nezmenili, začiatok druhého polroka naznačil zmenu trendu. Až do júna 2019 dosahovali v priemere 1,5 %, priemerné RPMN stagnovalo na úrovni 1,8 %. V júli 2019 však priemerné úrokové sadzby opäť výraznejšie poklesli na 1,4 %, k čomu prispel vývoj v úzkej skupine bánk. Klienti pri poskytovaní nových úverov alebo refixácii sadzby na existujúcej zmluve naďalej preferovali fixáciu v rozmedzí 1 až 5 rokov, a to v podiele 94 % úverov.

Koncentrácia trhu úverov na bývanie vo veľkých bankách sa naďalej zmierňovala. Podiel štyroch najväčších bánk na konci prvého polroka 2019 dosiahol 74,4 %. Podiel stavebných sporiteľní poklesol na 8,7 %. Naopak, malé a stredne veľké banky svojim podielom vzrástli na 11,0 %. Podiel úverov na bývanie poskytnutých v spolupráci s finančnými agentmi sa udržiaval na 61,5 %, medzi bankami však boli výrazné rozdiely a ich kvartilové rozpätie siahalo od 48 % do 73 %. Koncentrácia individuálnych sprostredkovateľských firiem je naďalej limitovaná, štyri najväčšie spoločnosti neprekročili tretinu sprostredkovaných úverov.

Takmer polovica (46 %) poskytnutých úverov na bývanie dosahovala splatnosť 30 rokov, išlo najmä o úplne nové úvery (57 %), prípadne refinancovanie s navýšením (44 %). Splatnosť nezabezpečených úverov² stavebných sporiteľní sa postupne znižovala, podiel splatností nad 20 rokov poklesol z 31 % (rok 2017) cez 29 % (rok 2018) na 26 % (prvý polrok 2019).

Vývoj v ostatných hlavných parametroch pri poskytovaní úverov bol určený predovšetkým dodržiavaním zavedených opatrení NBS. Týkalo sa to predovšetkým ukazovateľa LTV, ktorý bol už od druhého polroka 2018 znížený pod 90 % pre všetky úvery a podiel tých s LTV nad 80 % v prvom polroku 2019 poklesol na 20 % produkcie nových úverov a refinancovania s navýšením.

Podiel zlyhaných úverov na bývanie poklesol na nové historické minimum 1,5 %, a to napriek tomu, že sa čistá miera zlyhania opäť vrátila do kladných, hoci nízkych hodnôt 0,1 %. Tento mierny nárast bol spôsobený jednorazovými pohybmi v niektorých individuálnych bankách. V prvom polroku 2019 nedochádzalo k výrazným odpisom a odpredajom.

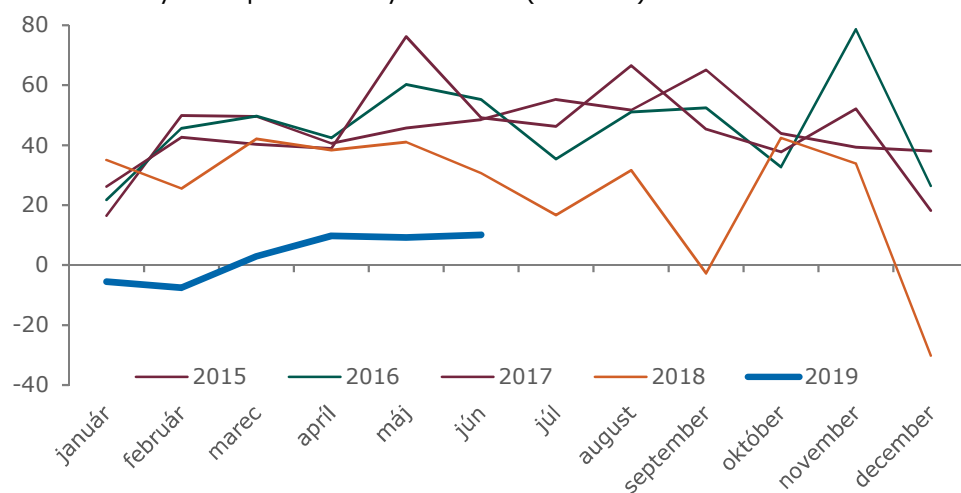
² Úvery, ktoré nie sú zabezpečené rezidenčnou nehnuteľnosťou.

Výrazné spomalenie rastu spotrebiteľských úverov

V segmente bankového spotrebiteľského financovania bola zmena trendu ešte výraznejšia ako pri úveroch na bývanie, tempo medziročného rastu portfólia spomalilo z 9,9 % k júnu 2018 na 2,0 % k júnu 2019. V niektorých mesiacoch okolo prelomu rokov 2018/2019 došlo aj k medzimesačnému poklesu objemu portfólia – viac úverov bolo splatených ako načerpaných. Anualizovaný prírastok úverov za prvý polrok 2019 (6 mil. €) predstavoval menej ako desatinu priemeru rokov 2014 až 2018. Nízke a volatilné prírastky zaznamenali v sledovanom období všetky štyri banky, ktoré obsluhujú prevažnú väčšinu trhu spotrebiteľských úverov (s podielom 83 % na stave úverov). Príčinou bolo predovšetkým mierne spomalenie produkcie nových úverov, ktoré sa pri vysokej obrátkovosti portfólia premietlo do relatívne výrazného spomalenia rastu celého portfólia.

Graf 7 Portfólio spotrebiteľských úverov zaznamenalo v prvom polroku 2019 len minimálne prírastky v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Medzimesačný rast spotrebiteľských úverov (mil. EUR)

Zdroj: NBS

Priemerné úrokové sadzby spotrebiteľských úverov v júni 2019 poklesli na nové historické minimum 7,8 %. Priemerné RPMN sa dlhodobo udržiava 0,6 až 0,7 p. b. nad priemernou úrokovou sadzbou.

Prehľbovanie koncentrácie trhu spotrebiteľských úverov pozvoľna pokračovalo a k júnu 2019 dosiahli štyri najväčšie banky spotrebiteľského financovania 83 % stavu úverov. Až 70 % úverov bolo poskytnutých so splatnosťou nad 7 rokov. Najvyššie hodnoty dosiahli úvery na refinancovanie s navýšením (81 %), resp. bez navýšenia (73 %).

Podiel zlyhaných spotrebiteľských úverov v slovenských bankách pokračoval v poklese a k júnu 2019 dosiahol 8,5 %. Objem zlyhaných úverov medziročne poklesol, k čomu prispeli aj priebežné odpisy a odpredaje zlyhaných úverov. Čistá miera zlyhania, ktorá je o tieto vplyvy očistená, poklesla o 0,1 p. b. na 2,6 % ku koncu sledovaného obdobia.

Nebankoví veritelia poskytli v sledovanom období 194 mil. € nových spotrebiteľských úverov, čo predstavovalo 14 % medziročný nárast produkcie. Pre porovnanie, v bankovom sektore sa poskytovalo viac ako 200 mil. € nových spotrebiteľských úverov každý mesiac, a to aj napriek výraznému spomaleniu tempa rastu. Podiel nebankového spotrebného financovania na trhu však zastavil svoj viacročný pokles a v prvom polroku 2019 dokonca mierne vzrástol na 15 %.

V nebankovom spotrebnom financovaní tvorili 56 % úvery so splatnosťou do 5 rokov. Priemerné RPMN predstavovalo 15,0 % v prvom polroku 2019. Koncentrácia 3 najväčších spoločností nebankových spotrebiteľských úverov v sledovanom období poklesla z 52 % na 48 %.

Zadlženosť domácností stúpila na nové maximum, ale tempo jej nárastu sa citeľne spomalilo. Spomalenie rastu úverov domácnostiam sa prejavilo aj na ich zadlženosti. Aj keď podiel dlhu domácností na HDP alebo na ich disponibilnom príjme kontinuálne rástol počas prvého polroka 2019, tento rast sa neustále spomaľoval. Úroveň zadlženosti slovenských domácností je však stále rastúca a najvyššia v regióne strednej a východnej Európy.

Rovnomerný rast vkladov domácností, postupné zmeny v štruktúre

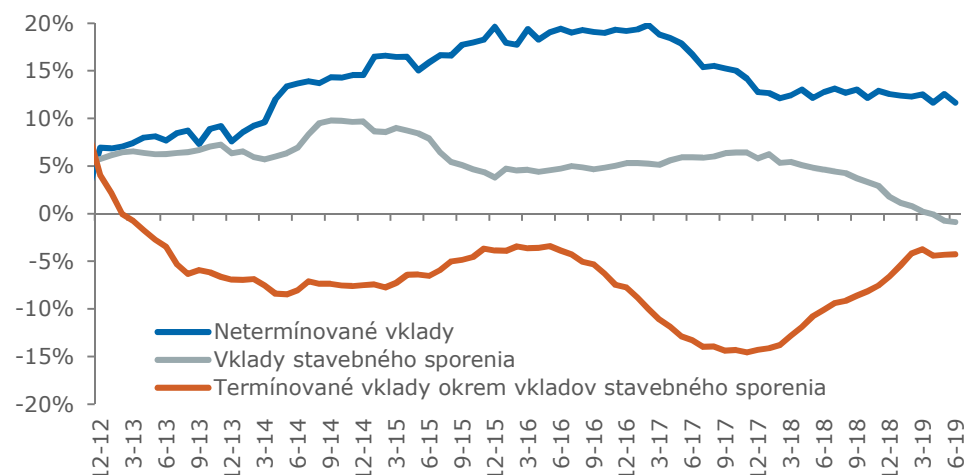
Vklady domácností počas prvého polroka 2019 rástli rovnomerným tempom, ktoré k júnu 2019 dosiahlo 7,1 %. Najrýchlejší rast bol pozorovaný v pobočkách zahraničných bánk (11,4 %) a vo veľkých bankách (8,3 %). Klienti naďalej preferovali netermínované vklady pred termínovanými.

Netermínované vklady pokračovali v spomaľovaní medziročného tempa rastu, hoci aj naďalej dosahovalo dvojciferné hodnoty. K júnu 2019 rástli medziročným tempom 11,7 %, čo bola najnižšia hodnota od apríla 2014. Spomaľovanie sa týkalo všetkých domácich bánk, naopak pobočky zahraničných bánk si udržali rast predošlého roka a k júnu 2019 dosiahli 17,3 % medziročný nárast, hoci ich celkový podiel dosahuje len 10,1 % na trhu. Dominanciu na trhu si naďalej zachovali 4 veľké banky s podielom 76,5 %. Priemerná úroková sadzba na netermínované vklady počas prvého polroka poklesla pod 0,02 %.

Termínované vklady počas sledovaného obdobia spomalili tempo svojho medziročného úbytku na najnižšiu hodnotu za posledné tri roky, k júnu 2019 dosiahlo hodnotu -3,2 %. Podiel termínovaných vkladov na stave vkladov domácností poklesol pod 28 %. Vklady stavebného sporenia počas prvého polroka 2019 zaznamenali prvýkrát za celú dostupnú históriu (od r. 2004) medziročný pokles objemu. Môže ísť o dôsledok sprísnenia štátnej podpory stavebného sporenia účinnej od 1. januára 2019, ktorá sa týkala nielen novo uzatvorených zmlúv, ale sčasti aj existujúcich stavebných sporení. Z hľadiska splatností boli na stave vkladov najviac zastúpené termínované vklady od 7 dní do 1 roka (40 %) a vklady stavebného sporenia (31 %), nasledovala splatnosť 2 roky (12 %) a viac ako 2 roky (11 %).

Graf 8 Termínované vklady spomalili tempo úbytku, vklady stavebného sporenia zaznamenali prvý historický pokles

Medziročný rast objemu vkladov domácností (%)

Zdroj: NBS

Priemerná úroková sadzba na nové termínované vklady za prvý polrok 2019 dosiahla v priemere 0,6 %, čo predstavuje nárast oproti priemernej hodnote roka 2018 (0,4 %). Trhové podiely jednotlivých skupín bánk sú rozdelené pomerne rovnomerne, na 4 veľké banky pripadalo 33,6 %, na stredné a menšie banky 30,7 % a na stavebné sporiteľne 31,3 %. Pobočky zahraničných bánk obsluhovali portfólio s trhovým podielom 4,5 %.

Úrokové sadzby na jednotlivé splatnosti termínovaných vkladov sa líšili len minimálne, ich priemery nadobudli postupne 1,0 % (splatnosť 1 rok), 1,1 % (splatnosť 2 roky) a 1,4 % (splatnosť do 5 rokov). Veľké banky poskytovali v priemere o 0,2 p. b. vyššie úrokové sadzby ako malé a stredné banky. Vklady stavebného sporenia ponúkali priemerný výnos na nových zmluvách vo výške 0,9 % ročne.

Vklady s výpovednou lehotou, ktoré predstavujú 10 % všetkých vkladov domácností, si udržali podobný medziročný rast ako v roku 2018 na úrovni 11 %. Ide o vklady koncentrované len v malej skupine bánk. V priemere ponúkali výnos 0,2 % na nové zmluvy.

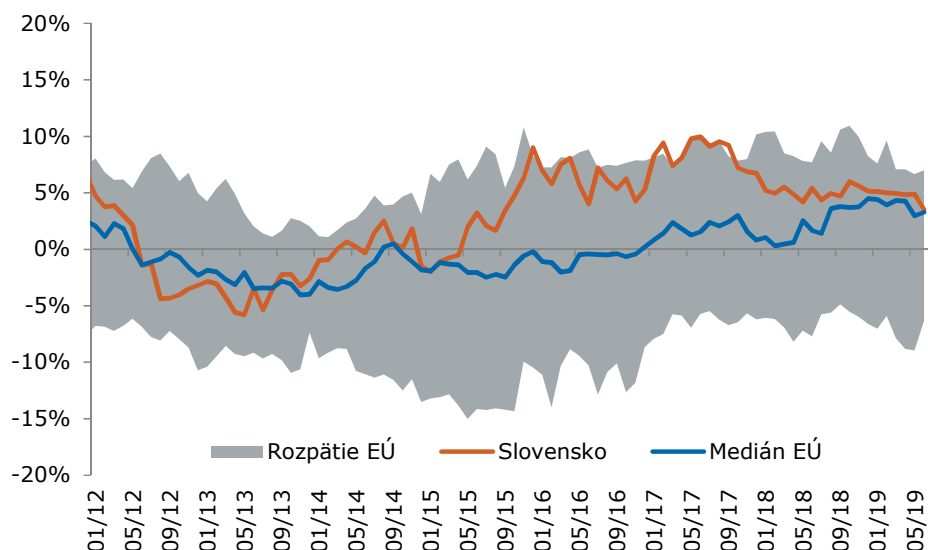
Trendy a riziká v sektore podnikov

Spomalenie rastu objemu podnikových úverov na pozadí zhoršujúceho sa sentimentu v ekonomike

Koniec prvého polroka 2019 priniesol spomalenie rastu úverov poskytnutých podnikovému sektoru. Prvé mesiace roka sa z pohľadu rastu podnikových úverov s dynamikou mierne pod 5 % výrazne neodlišovali od roku 2018. Úvery podnikom však k júnu 2019 medziročne rástli už len tempom 3,5 %, čo je najnižšia úroveň od septembra 2015. Pokles dynamiky podnikových úverov potvrdili aj júlové údaje s hodnotou 3,3 %. V medzinárodnom porovnaní sa Slovensko dostalo na úroveň mediánu EÚ.

Graf 9 Spomalenie rastu podnikových úverov na úroveň mediánu krajín EÚ

Medziročný rast podnikových úverov (percentá) a jeho porovnanie s krajinami EÚ

Zdroj: NBS

Pokles úverovej aktivity bol prítomný vo väčšine úverových kategórií, avšak v rôznej intenzite. Významný vplyv na pokles dynamiky podnikových úverov mali investičné úvery a úvery súkromným podnikom. Rast úverov podnikom v súkromnom vlastníctve spomalil počas prvého polroka 2019 z úrovne 6,5 % na 4,8 %. Z pohľadu vlastníckej štruktúry však rovnako významný vplyv zohral aj pokles objemu úverov podnikom v štátnom vlastníctve, ktoré k júnu 2019 poklesli o viac ako 7 %, kým ešte v priebehu prvého polroka 2018 rástli tempom 10 %. V členení podľa účelu úveru bolo najvýznamnejším trendom výrazné spomalenie rastu investičných úverov. Dynamika týchto úverov poklesla na hodnotu 3,5 % v roku 2019 z úrovní dosahujúcich takmer 9 % v roku 2018. V prípade malých a stredných podnikov bolo v prvých piatich mesiacoch roka 2019 prítomné oživenie úverovania s dynamikou presahujúcou 6 %, avšak aj v tomto prípade došlo ku korekcii ku koncu polroka na úroveň rastu 3,5 %.

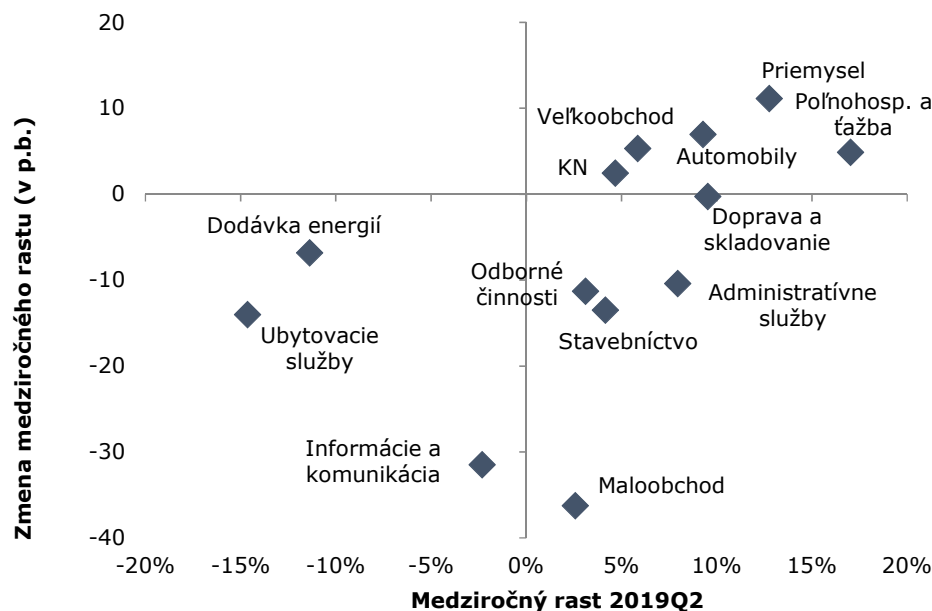
Významné ekonomické odvetvia si k júnu 2019 udržali rast objemu úverov, kým viaceré ďalšie zaznamenali výrazný prepád. Na jednej strane tak sú odvetvia ako priemysel, komerčné nehnuteľnosti alebo veľkoobchod, ktoré zrýchlili svoju medziročnú dynamiku objemu úverov. Najvýznamnejším v tomto ohľade bol priemysel, v prípade ktorého zrýchlil rast úverov o 11 p. b. Výrazný prepád bol na druhej strane prítomný v stavebníctve, maloobchode alebo informáciách a komunikácii.

Prvý polrok 2019 priniesol oživenie úverovej aktivity v sektore komerčných nehnuteľností. Medziročný rast úverov sektoru komerčných nehnuteľností v priebehu uvedeného obdobia vzrástol zo stagnácie na prelome rokov 2018 a 2019 na úroveň takmer 5 % k júnu 2019. Táto dynamika je nad sektorovým priemerom, v dôsledku čoho tvoril sektor komerčných

nehnutelností významnú časť rastu podnikových úverov. Na druhej strane sa výrazný pokles v sektore stavebníctva premietol aj do jeho podsektora výstavby budov, keď dvojcifernú dynamiku z konca roka 2018 vystriedal mierny medziročný pokles k júnu 2019.

Graf 10 Rôznorodý vývoj úverovania v rámci jednotlivých ekonomických odvetví

Porovnanie medziročného rastu podnikových úverov (percentá) a jeho medziročnej zmeny (percentá) v rámci ekonomických odvetví

Zdroj: NBS

Poznámka: Na vodorovnej osi je zobrazený priemerný medziročný rast za druhý štvrťrok 2019. Zvislá os reprezentuje medziročnú zmenu medziročného rastu (priemer za 2.Q 2019 oproti 2.Q 2018).

KN – komerčné nehnuteľnosti.

Dopytová ako aj ponuková strana trhu podnikových úverov pod vplyvom ochladenia v ekonomike

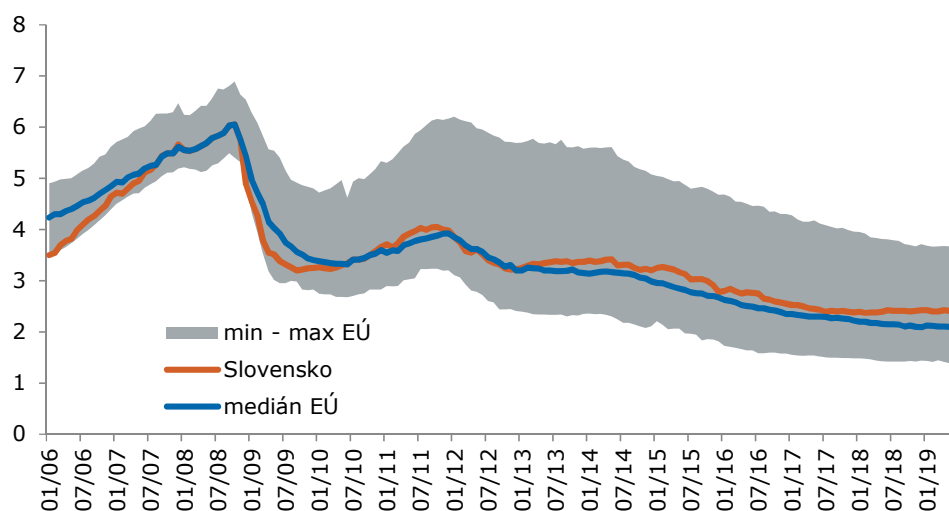
Dopyt po úveroch bol ovplyvnený obavami súkromného sektora ohľadom ďalšieho vývoja v ekonomike. Tieto obavy sa premietli do ďalšieho poklesu indikátora ekonomického sentimentu, ktorého dynamika poklesu sa v roku 2019 mierne zvýšila. Podobne negatívny vývoj zaznamenali predstihové indikátory v prípade našich hlavných obchodných partnerov. Zhoršenie situácie v podnikovom sektore naznačuje aj vývoj tak tržieb ako aj exportu. Medziročný rast tržieb sa od začiatku roka prepadol z úrovne 9 % do záporných pásiem. Rovnaký vývoj zaznamenal export so zmenou dynamiky z 13 % na začiatku roka na -7 % k júnu 2019.

Zmenu dopytu zaznamenali aj banky, ktoré prvýkrát od prvého štvrťroka 2015 indikovali pokles dopytu po podnikových úveroch. Dopyt poklesol rovnako v prípade krátkodobých ako aj dlhodobých úverov. Z pohľadu veľkosti podniku sa zhoršenie dopytu viac prejavilo v prípade veľkých podnikov.

Na ponukovej strane sa celkové úverové podmienky v podstate nemenili, avšak je možné pozorovať zhoršenie vnímania situácie. Viaceré banky uviedli vnímanie rizika ako aj toleranciu rizika ako hlavné faktory negatívne vplyvajúce na úroveň úverových štandardov, čo sa hlavne premietlo do nárastu úrokových marží.

Graf 11 Stabilný vývoj úrokových sadzieb s úrovňou nad mediánom krajín EÚ

Úroková sadzba na stave podnikových úverov a jej porovnanie s krajinami EÚ (p. b.)

Zdroj: NBS, ECB SDW

Úrokové sadzby na stave podnikových úverov sa v priebehu prvého polroka 2019 výrazne nemenili s úrovňou 2,45 % k júnu 2019. V medzioročnom vyjadrení však zaznamenali mierny rast za sledované obdobie roka 2019. V porovnaní s krajinami EÚ patrí domáci bankový sektor ku krajinám s vyššími úrokovými sadzbami. Pri odhliadnutí od periférnych krajín (Írsko, Grécko, Malta, Cyprus) sú úrokové sadzby na úveroch od domácich bánk druhé najvyššie, avšak porovnateľné s pobaltskými krajinami. Podobne v prípade dynamiky úrokových sadzieb patrí Slovensko medzi menšinu krajín s medzioročným rastom úrokových sadzieb. Počet krajín s rastúcimi úrokovými sadzbami sa však zvýšil z dvoch na šesť v priebehu prvého polroka 2019.

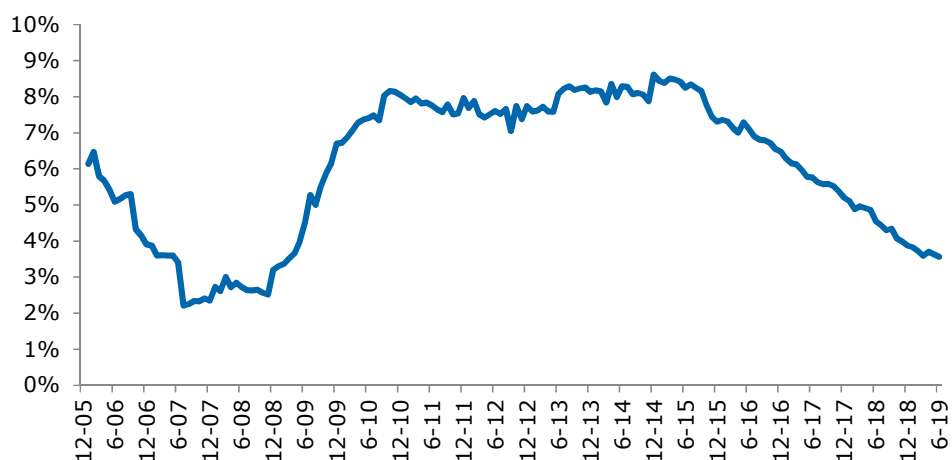
Zadlženosť podnikového sektora poklesla v prvom štvrtroku 2019. Pomer dlhu k HDP ako aj pomer dlhu k vlastným zdrojom zaznamenali pokles. V prípade prvého menovaného ukazovateľa stál za poklesom pomalší rast celkovej zadlženosti, keď všetky ostatné položky dlhu podnikového sektora okrem úverov od domácich bánk zaznamenali pokles, kým ekonomika si zachovala svoju dynamiku z predchádzajúceho obdobia. Ukazovateľ dlhu k vlastným zdrojom poklesol jednak v dôsledku pomalšieho rastu dlhu, ale aj pod vplyvom nárastu vlastných zdrojov. V medzinárodnom meradle je však domáci podnikový sektor stále medzi tromi krajinami s najvyšším dlhom k vlastným zdrojom. V prípade ukazovateľa dlhu k HDP je Slovensko na mediáne krajín regiónu strednej a východnej Európy.

Pozitívny vývoj v podiele zlyhaných úverov bol prítomný aj v roku 2019.

Podiel zlyhaných úverov naďalej klesal na pozadí ochladenia ekonomiky a k júnu 2019 dosiahol nové pokrízové minimum na úrovni 3,56 %. Jediným narušením klesajúceho trendu tohto ukazovateľa bol jednorázový nárast v apríli 2019 spôsobený nárastom objemu zlyhaných úverov vo vybraných bankách. Podiel zlyhaných úverov klesal vo väčšine bánk ako aj v prípade väčšiny ekonomických odvetví. Dôležitú úlohu pri poklese zlyhaných úverov zohral ďalší pokles mier zlyhania. Prvá polovica roka 2019 sa vyznačovala aj vyššou mierou odpisov zlyhaných úverov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Efekt rastúceho objemu celkových podnikových úverov sa naopak znižoval.

Graf 12 Podiel zlyhaných úverov dosiahol nové pokrízové minimum

Podiel zlyhaných úverov podnikom spolu

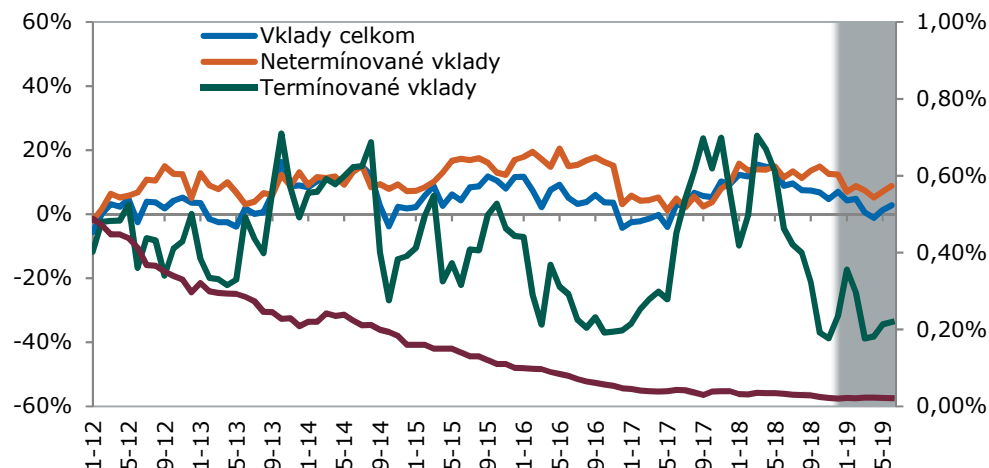
Zdroj: NBS

Podiel zlyhaných úverov v sektore komerčných nehnuteľností zostal pomerne výrazne pod sektorovým priemerom. Podiel zlyhaných úverov už nezaznamenal tak výrazný pokles ako v predchádzajúcich rokoch. Z 3 % na konci roka 2018 poklesol k marcu 2019 na úroveň 2,5 %, na ktorej zotrval počas ďalších troch mesiacov. Druhý štvrtrok 2019 však priniesol mierny nárast tohto ukazovateľa vo vybraných bankách aktívnych na tomto trhu.

Dynamika podnikových vkladov pomerne výrazne poklesla v prvom polroku 2019. Vývoj na strane podnikových vkladov kopíroval zhoršenie situácie v podnikovom sektore, keď medziročný rast vkladov klesol z koncoročných 7 % na necelé 3 % v júni 2019. Pokles bol ťahaný tak netermínovanými ako aj termínovanými vkladmi. Kým v prípade netermínovaných vkladov došlo k spomaleniu medziročného rastu z 12 % (december 2018) na 9 %, tak dynamika termínovaných vkladov sa nachádzala hlboko v zápornom pásme (-35 %). Keďže k spomaleniu došlo aj v prípade podnikových úverov, zostal podnikový ukazovateľ úverov ku vkladom medziročne bez výrazných zmien na úrovni 148 %. Úrokové sadzby na vkladoch podnikov zotrvali naďalej na prakticky nulových hodnotách.

Graf 13 Spomalenie rastu podnikových vkladov v roku 2019

Medziročný rast vkladov podnikom (percentá) a ich úroková sadzba (percentá)

Zdroj: NBS

Cenné papiere a medzibankový trh

Investície do cenných papierov bez zmeny trendu

Trendy v investíciách do dlhových cenných papierov nezaznamenali počas prvého polroka 2019 výraznejšie zmeny. Objem investícií do slovenských štátnych dlhopisov pokračoval vo svojom klesajúcom trende. Ku koncu júna 2019 vykazovali banky domáce štátne dlhopisy v celkovom objeme 7 mld. €, čo predstavuje 8 % celkových aktív. Celkovo k tomuto dátumu už 8 krajín EÚ vykazovalo vyšší podiel investícií do štátnych dlhopisov svojej krajiny, vrátane Talianska, Portugalska a Slovinska. Objem investícií do domácich štátnych dlhopisov poklesol počas prvých šiestich mesiacov roka 2019 prakticky vo všetkých bankách.

Objem investícií do zahraničných štátnych dlhopisov v sledovanom období mierne stúpol na 1,4 mld. €, celkový objem však už od druhého polroka 2015 kolíše okolo tejto hodnoty. Objem investícií do štátnych dlhopisov jednotlivých krajín neprekročil tri percentá celkových investícií do dlhopisov. Najväčší podiel majú poľské, talianske, slovinské a české štátne dlhopisy, ku koncu júna stúpol podiel aj španielskych štátnych dlhopisov. Výraznejší objem investícií do zahraničných štátnych dlhopisov vykazujú iba vybrané banky, aj tieto banky však majú svoje portfólio zahraničných štátnych dlhopisov pomerne diverzifikované. Investície do ostatných typov dlhových cenných papierov sú vo všeobecnosti menej významné tak zo sektorového pohľadu ako aj z pohľadu jednotlivých bánk.

Po zvýšení podielu dlhových cenných papierov držaných do splatnosti (LAR) k začiatku roka 2018 si toto portfólio naďalej zachováva vysoký podiel, ktorý ešte stúpol ku koncu júna na takmer 80 %. Portfólio dlhových cenných papierov na predaj (FVOCI) tvorí už len prakticky pätinu celkového portfólia.

Pokračovali emisie krytých dlhopisov

Slovenské banky pokračovali v emisii krytých dlhopisov aj počas prvého polroka 2019. Dve banky emitovali dlhopisy v celkovej nominálnej hodnote 1,5 mld. €. Všetky tri emisie boli referenčné („benchmarkové“)³. Kým v roku 2018 sa ešte len rozbiehala emisia krytých dlhopisov po predstavení novej legislatívy, objem emisií počas prvého polroka 2019 presahoval vysoko priemerný ročný objem emitovaných hypotekárnych záložných listov za roky 2009 až 2017 na úrovni 500 mil. €. Aj tento vývoj poukazuje na lepšiu využiteľnosť krytých dlhopisov oproti HZL, nakoľko banky nemusia emitovať dlhopisy v závislosti od objemu hypotekárnych úverov a môžu teda lepšie prispôsobiť emisie vlastným potrebám, napr. v oblasti likvidity alebo situácii na trhu. Emitované dlhopisy mali splatnosť v rozmedzí od 5 do 10 rokov a kupónové sadzby v rozmedzí od 0,125 % do 0,5 % p. a.

Aj medzibankové operácie boli mierne ovplyvnené emisiou krytých dlhopisov

Medzibankové operácie naďalej ostávajú menej významnou a volatilnou položkou, kompenzujúc najmä pohyby v ostatných volatilných položkách aktív aj pasív. V priebehu prvého polroka poklesol celkový objem zdrojov od ostatných bánk a od centrálnej banky, a to približne na úrovne pozorovateľné do konca tretieho štvrtroka 2018. Kým tento pokles bol do istej miery sprevádzaný poklesom voľných zdrojov uložených v ECB alebo nárastom volatilnejších pasív (napr. vklady od verejnej správy), do istej miery odrážal aj emisiu krytých dlhopisov vybranými bankami, ktoré tak zvýšili podiel stabilnejších zdrojov na celkových pasívach.

Na strane aktív došlo k nárastu vkladov uložených v ECB ako aj úverov poskytnutých ostatným bankám. V prípade úverov bankám došlo po poklese ku koncu roka 2018 k opätovnému nárastu úverov českým pobočkám alebo bankám, ktoré boli následne pravdepodobne vložené do Českej národnej banky.

Likvidná pozícia bankového sektora

Ukazovatele likvidity sa výrazne nemenili, ale riziko likvidity ostalo na zvýšenej úrovni

Počas prvého polroka 2019 všetky banky plnili povinný ukazovateľ krytia likvidity (LCR), ktorý vyjadruje schopnosť banky zvládnuť krátkodobý

³ Referenčná emisia krytých dlhopisov emitovaných v EUR („covered bonds benchmark issuances EUR“) predstavuje verejnú emisiu v hodnote najmenej 500 mil. € so splatnosťou najmenej jeden rok, ktorú emitent predáva tretím stranám prostredníctvom minimálne dvoch aranžérov alebo prostredníctvom syndikátu („joint lead manager“), ktorými sú renomované investičné banky.

neočakávaný výber vkladov. Znamená to, že slovenský bankový sektor disponuje likvidným vankúšom v súlade s európskou legislatívou.

Spomalenie rastu úverov podnikom a domácnostiam malo vplyv aj na trendy v oblasti likvidity. Kým v ostatných rokoch viedol dynamický rast dlhodobých úverov k prehlbovaniu časového nesúladu medzi aktívami a pasívami bánk, po jeho spomalení sa stabilizovala aj likvidná medzera do jedného roka. Z hľadiska rizika likvidity ide o priaznivý jav, keďže riziko plynúce z rozdielov v splatnosti pohľadávok a záväzkov sa počas roka 2019 neprehlbovalo.

Kryté dlhopisy zvýšili stabilitu financovania, avšak len vo vybraných bankách

Pre dlhodobú likvidnú pozíciu bánk je dôležitý dostatok stabilných zdrojov financovania úverových aktivít. V dôsledku spomenutého spomalenia dynamiky poskytovania úverov počas prvého polroka 2019 prestal rásť podiel úverov na vkladoch (Graf P46). Túto pozitívnu zmenu vyvolali najmä trendy v sektore domácností. Medziročný rast úverov retailu (8,5 %) bol síce stále vyšší ako medziročný rast vkladov retailu (7,1 %), avšak obe dynamiky sa priblížili najviac od roku 2009. Tlak na stabilné financovanie, ktorý v bankovom sektore niekoľko rokov rástol, sa preto výrazne znížil.

Dôležitú pozitívnu úlohu v stabilnom financovaní zohrali aj kryté dlhopisy. Po zohľadnení ich emisií sa miera stabilného financovania dokonca zvýšila. Keďže emisie krytých dlhopisov urobili iba tri banky, nie je možné hovoriť o sektorovom trende. Na druhej strane ostávajú banky, v ktorých je podiel úverov na vkladoch nielen vyšší ako 100 %, ale v posledných mesiacoch ďalej rástol.

Finančná pozícia bankového sektora

Ziskovosť bankového sektora zostala relatívne stabilná

Čistý zisk bankového sektora za prvý polrok 2019 dosiahol hodnotu 346 mil. €. V medziročnom porovnaní ide o mierny nárast o 2 %. Zisk vykázali všetky banky s výnimkou jednej. Hodnota ukazovateľa ROE v analizovanom vyjadrení medziročne poklesla, a to z 10,0 % na 8,9 %. Z hľadiska medzinárodného porovnania bola hodnota ROE slovenského bankového sektora ku koncu roka 2018 deviata najvyššia spomedzi 28 krajín EÚ.

Na vývoj ziskovosti bankového sektora mal negatívny vplyv pokles čistých úrokových príjmov, ktorý súvisí najmä s pretrvávajúcim poklesom úrokových sadzieb pri retailových úveroch. Na druhej strane, priaznivý vplyv na ziskovosť mal ďalší pokles nákladov na kreditné riziko, ako aj nárast príjmu z prijatých dividend.

Ku klesajúcim úrokovým maržiam sa pridalo aj spomaľovanie rastu úverov, úrokové príjmy tak začali opäť klesať

Čisté úrokové príjmy bankového sektora po miernom oživení v roku 2018 pokračovali počas prvého polroka 2019 v predchádzajúcom negatívnom trende. K júnu 2019 medziročne poklesli o 1,7 %. Podpísalo sa na tom najmä zníženie úrokových príjmov zo sektora retailu, medziročne o 6,6 %. Ide o výsledok dvoch faktorov – rast objemu retailových úverov sa začal postupne spomaľovať, zatiaľ čo ich úroková výnosnosť medziročne opäť poklesla, a to z 3,4 % na 2,9 %. Priemerná úroková sadzba na celkovom portfóliu spotrebiteľských úverov klesla z 9,4 % na 8,6 %, v miernom poklese pokračoval aj vývoj priemernej sadzby na portfóliu úverov na bývanie (z 2,1 % na 1,9 %). Aktuálne sadzby na nové úvery sú však ešte nižšie, čo naznačuje, že trend ich poklesu bude pretrvávajúť aj naďalej. Okrem retailového sektora sa znížili aj úrokové príjmy z portfólia cenných papierov, k čomu okrem pretrvávajúceho poklesu jeho výnosnosti prispelo aj zníženie objemu cenných papierov v portfóliu bankového sektora.

Na druhej strane, úrokové príjmy z podnikového sektora a ostatných sektorov sa medziročne zvýšili. Tento rast podporuje nie len pokračujúci rast objemu úverov, ale aj vývoj úrokovej výnosnosti úverov. Tá na rozdiel od retailu neklesá, ale zostáva relatívne stabilná a v druhom polroku 2018 dokonca mierne vzrástla.

Vývoj príjmov z poplatkov a prijatých dividend bol na rozdiel od čistých úrokových príjmov pozitívny. Čisté príjmy z poplatkov medziročne vzrástli o 4,5 %. Nárast nastal najmä v retailovom segmente. Podiel čistých výnosov z poplatkov k objemu úverov, resp. vkladov zostal stabilný, k zvýšeniu prispel takmer výlučne pokračujúci nárast objemu úverov aj vkladov. V sektore podnikov objem čistých príjmov z poplatkov naopak medziročne poklesol, k čomu prispelo aj spomalenie rastu vkladov podnikov.

Náklady na zlyhané úvery sa opätovne znížili

Výška nákladov na kreditné riziko k júnu 2019 medziročne poklesla o 21 %. Hlavným faktorom bolo rozpustenie rezerv, ale mierny pokles zaznamenali aj náklady na tvorbu opravných položiek, odpis a odpredaj pohľadávok. Po predchádzajúcom období rastu zostala úroveň pokrytia zlyhaných úverov opravnými položkami počas prvého polroka 2019 stabilná. Miera nákladov na kreditné riziko v sektore retailu medziročne poklesla, v korporátnom sektore naopak mierne vzrástla. K júnu 2019 dosiahla v oboch sektoroch zhodne 0,4 % úverov. Ku koncu roka 2018 dosahoval slovenský bankový sektor najvyššiu úroveň pokrytia zlyhaných úverov v rámci celej EÚ.

Solventnosť bankového sektora a finančná páka⁴

Kapitálová primeranosť bankového sektora sa počas prvého polroka 2019 mierne zvýšila. Hodnota ukazovateľa celkovej primeranosti vlastných zdrojov vzrástla z 18,2 % na 18,4 %. Hlavným faktorom posilnenia kapitálovej primeranosti bolo ponechanie si časti zisku vykázaného za rok 2018. Banky si z tohto zisku na zvýšenie vlastných zdrojov ponechali 40 %, čo bolo viac ako v roku 2017 (33 %). Okrem toho sa na zvýšení objemu vlastných zdrojov podieľal aj nárast hodnoty finančných aktív preceňovaných priamo do vlastného imania (nie cez účet ziskov a strát).

Zvýšenie kapitálovej primeranosti bankového sektora je v súlade s potrebou posilniť odolnosť bánk voči rastúcim rizikám cyklického charakteru. Bankový sektor týmto spôsobom zároveň reaguje na rastúcu mieru proticyklického kapitálového vankúša, ktorá sa od 1. augusta 2019 zvýšila z 1,25 % na 1,5 % a od 1. augusta 2020 sa ďalej zvýši na 2 %.

Tabuľka 1 Ukazovatele kapitálovej primeranosti a finančnej páky (%)		
	December 2018	Jún 2019
Podiel vlastného kapitálu Tier 1	15,8	16,1
Podiel kapitálu Tier 1	16,5	16,8
Celkový podiel kapitálu	18,2	18,4
Ukazovateľ finančnej páky	8,1	8,1

Zdroj: NBS

Poznámka: Tier 1 – ukazovateľ základných vlastných zdrojov.

2.2 Sektor poisťovní

Vývoj v životnom poistení spôsobil pokles zisku

Čistý zisk poistného sektora za prvý polrok 2019 poklesol v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o 21 % na hodnotu 68 mil. €. Významný vplyv na celkový zisk mal predovšetkým technický výsledok, ktorý medziročne poklesol o 64 %, resp. 33 mil. €. Finančný výsledok poistného sektora (po očistení o investičný výnos v IŽP) zostal medziročne bez zmeny. Aualizovaný ukazovateľ ROA poistného sektora medziročne poklesol z 2,52 % na 1,91 %, ROE z 15,64 % na 11,40 %. Ukazovateľ ROE bol, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, výrazne skreslený volatilitou vlastných zdrojov. Vývoj medzi jednotlivými poisťovňami bol pomerne heterogénny, väčšina z nich

⁴ Táto časť analýzy vychádza z predbežných údajov k 30. júnu 2019, keďže ku dňu vypracovania analýzy neboli ešte príslušné výkazy od bánk uzatvorené.

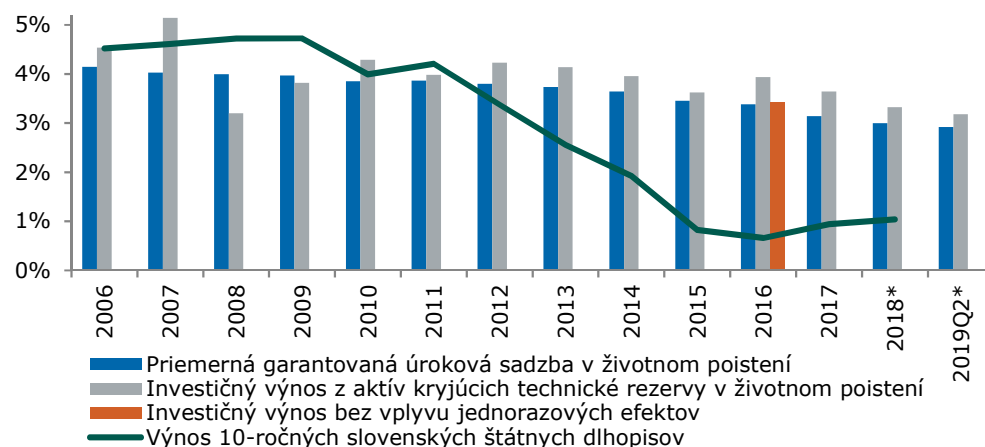
však zaznamenala buď medziročný pokles hospodárskeho výsledku, prípadne zmenu veľkosti straty.

Technický výsledok v životnom poistení (očistený o investičný výnos v IŽP) zaznamenal výrazný medziročný pokles -33 mil. € na 0,3 mil. €. Medziročný nárast čistého zaslúženého poistného v životnom poistení (o 10 mil. €) bol sprevádzaný nárastom nákladov na tvorbu rezervy na životné poistenie (o 28 mil. €), nákladov na tvorbu rezervy v IŽP (o 1,3 mil. € po očistení o investičný výnos v IŽP) a nákladov na provízie (o 25 mil. €). Náklady na poistné plnenia sa medziročne nemenili, ostatné technické výnosy (na úrovni 13 mil. €) sa takmer vyrovnali ostatným technickým nákladom (na úrovni 11 mil. €).

Finančný výsledok v životnom poistení (okrem IŽP) medziročne poklesol o menej ako 1 % na hodnotu 53 mil. €. Naopak, v IŽP vzrástol z -16 mil. € k júnu 2018 na 83 mil. € k júnu 2019 a takmer sa vyrovnal investičnému výnosu v IŽP za celý kalendárny rok 2017. Zvýšená volatilita finančného výsledku v IŽP súvisí s umiestnením technických rezerv prevažne do investičných fondov.

V neživotnom poistení vzrástol technický výsledok k júnu 2019 medziročne o 46 % na 14 mil. €. Napriek tomu, že náklady na poistené plnenia medziročne vzrástli podstatne viac ako zaslúžené poistné (22 mil. €, resp. 15 mil. €), pokles prevádzkových nákladov (-6 mil. €) a ostatných technických nákladov (-7 mil. €) viedol k celkovo pozitívnemu vývoju technického výsledku. Medzi vývoji v jednotlivých poisťovniach sú však pomerne veľké rozdiely.

Graf 14 Porovnanie garantovanej úrokovej sadzby so skutočným výnosom

Zdroj: NBS

Poznámka: *Údaje o garantovanej úrokovej sadzbe za rok 2018 a prvý polrok 2019 neboli v čase písania správy k dispozícii z dôvodu prebiehajúcich revízií. Ako odhad boli použité hodnoty za predpokladu zachovania priemerného poklesu garantovanej úrokovej sadzby medzi rokmi 2014 až 2017.

Anualizovaný investičný výnos v životnom poistení (okrem IŽP) v prvom štvrtroku 2019 poklesol na 2,94 %, no po korekcii v druhom štvrtroku uzavrel prvý polrok na hodnote 3,18 %. Odhad priemernej garantovanej úrokovej sadzby ku koncu prvého polroka 2,92 % naznačuje, že poistný sektor v priemere stále dosahoval potrebné výnosy na pokrytie garancií v zmluvách životného poistenia.

Solventnosť poisťného sektora vzrástla

Priemerný ukazovateľ SCR vzrástol od decembra 2018 do júna 2019 zo 187 % na 205 %, ukazovateľ MCR zo 481 % na 519 %. Išlo o dôsledok vývoja v malej skupine poisťovní, väčšina sektora nezaznamenala zmenu v solventnosti. Podiel očakávaných ziskov z budúceho poisťného (EPIFP) na vlastných zdrojoch poklesol na 50 %. Na jednej strane ide stále o vysokú hodnotu a v prípade preradenia EPIFP do Tier 3 by viaceré poisťovne boli v zmysle regulácie nesolventné. Počet takýchto poisťovní sa však počas sledovaného obdobia znížil.

Životné poistenie mierne vzrástlo

Hrubé predpísané poistné v klasickom životnom poistení zmiernilo pokles z roka 2018 a koniec prvého polroka 2019 zavrášilo s medziročnou zmenou -0,1 %. V investičnom životnom poistení vzrástlo o 2,6 %. Väčšina poisťovní zaznamenala medziročný pokles v oboch hlavných odvetviach životného poistenia. Ostatné odvetvia životného poistenia, so spoločným podielom 7,6 % na hrubom predpísanom poistnom, dosiahli medziročný rast 19 %.

Náklady na poistené plnenia v klasickom životnom poistení medziročne poklesli o 2,9 %. Naopak, v IŽP výrazne vzrástli o 31,7 %, čo bolo spojené s koncom poistnej doby zmlúv IŽP naviazaných na štátne dlhopisy, ktoré maturovali v sledovanom období. V ostatných odvetviach životného poistenia náklady na poistné plnenia vzrástli spolu o 21,0 %. Čisté vzniknuté náklady v životnom poistnom ako celku medziročne vzrástli o 11,6 %. Podiel zaistenia v životnom poistení vzrástol na 4,8 %.

Neživotné poistenie⁵ zaznamenalo spomalenie rastu

Hrubé predpísané poistné v neživotnom poistení zaznamenalo výrazné spomalenie rastu. Kým v roku 2018 priemerný medziročný rast dosahoval viac ako 11 %, v prvom polroku poklesol na 3,4 %. Išlo o plošné spomalenie prakticky vo všetkých poisťovniach na slovenskom trhu. Najdôležitejšie poklesy nastali v poistení áut, kde hrubé predpísané poistné v PZP spomalilo tempo rastu z 9 % na 4 % za prvý polrok 2019 a v havarijnom poistení z 10 % na 3 % medziročne. Naopak, poistenie majetku zaznamenalo medzi decembrom 2018 a júnom 2019 zrýchlenie tempa rastu zo 6 % na 8 % medziročne. Ostatné odvetvia neživotného poistenia, ktoré spolu tvoria 20 % hrubého predpísaného poistného v neživotnom poistení, zaznamenávajú dlhodobo volatilnejší vývoj a za prvý polrok spomalili rast z 27,3 % na -2,9 % medziročne. Na vývoj v neživotnom poistení mala zrejme vplyv nová daň z neživotného poistenia, ktorá od 1. januára

⁵ Kategória neživotného poistenia zahŕňa aj aktívne zaistenie v neživotnom poistení.

2019 nahradila odvod časti poistného z neživotného poistenia, či dlhodobo nadmerná konkurencia v poistení áut. Zaistenie v neživotnom poistení sa naďalej udržovalo na podiele 24 % hrubého predpísaného poistného.

Kombinovaný ukazovateľ v neživotnom poistení ako celku v čistej výške, t. j. okrem podielu zaistovateľov, sa počas prvého polroka 2019 takmer nezmenil, k júnu dosiahol úroveň 89,3 %. V poistení áut poklesol počas sledovaného obdobia zo 101,8 % na 98,8 %, a to predovšetkým vďaka poklesu administratívnych nákladov. Po zohľadnení dodatočných nákladov na príspevok Slovenskej kancelárii poisťovateľov a odvod Ministerstvu vnútra SR v povinnom zmluvnom poistení by kombinovaný ukazovateľ v poistení áut dosiahol hodnotu 103,1 %. Odvetvie poistenia áut je teda naďalej stratové, hoci prvý polrok 2019 generoval jednu z najmenších strát za posledné roky. Kombinovaný ukazovateľ v poistení majetku vzrástol na doteraz najvyššiu pozorovanú hodnotu 83 %. Príčinou bol predovšetkým 35 % medziročný rast nákladov na poistné plnenia v malej skupine poisťovní, ktorý výrazne predbehol rast zaslúženého poistného. Vo všetkých ostatných odvetviach neživotného poistenia bol kombinovaný ukazovateľ pod úrovňou 100 %, výnimkou bolo len okrajové odvetvie námorného, leteckého a dopravného poistenia s podielom menej ako 1 % na hrubom predpísanom poistnom.

Rast technických rezerv predbehol rast poistného

Rast technických rezerv v klasickom životnom poistení v účtovnom ohodnotení zrýchlil počas prvého polroka 2019 zo 4,6 % na 7,2 % medziročne. V investičnom životnom poistení sa medziročné tempo rastu takmer nemenilo, k júnu 2019 dosiahlo 4,8 %, kým v decembri predchádzajúceho roka 4,6 %. Aj v neživotnom poistení technické rezervy zrýchlili medziročný rast z 3,3 % na 6,1 %, a to napriek spomaleniu rastu poistného.

V umiestnení technických rezerv poklesol podiel štátnych dlhopisov počas prvého polroka 2019 zo 40 % na 35 %. Išlo najmä o investície v odvetví klasického životného poistenia a neživotného poistenia, naopak, v investičnom životnom poistení nie sú suverénne expozície takmer vôbec zastúpené. Príčinou poklesu bola maturita zvýšeného objemu slovenských štátnych dlhopisov. Tento pokles bol kompenzovaný nárastom podnikových dlhopisov (z 26 % na 29 %) a viacerých okrajových investícií (vlastné imanie, vklady, nehnuteľnosti). Investície do investičných fondov si počas prvého polroka zachovali zastúpenie 20 %.

Popri poklese podielu slovenských štátnych dlhopisov (zo 67 % na 57 %) klesal aj podiel slovenských podnikových dlhopisov (z 35 % na 31 %). Ostatné krajiny majú podiel na štátnych alebo podnikových dlhopisoch do 10 %, výnimkou sú holandské (15 %) a americké (13 %) podnikové dlhopisy.

Z hľadiska kreditnej kvality došlo v portfóliu štátnych dlhopisov k technickému zlepšeniu, keď podiel dlhopisov s ratingom AA a vyšším

vzrástol z 18 % na 21 %, a takmer vo všetkých nižších stupňoch podiel poklesol. Naopak, reinvestovanie uvoľnených finančných prostriedkov znížilo priemernú kvalitu podnikového portfólia. Podiel dlhopisov s ratingom AA a vyšším poklesol z 24 % na 21 % a bol kompenzovaný rovnomerným nárastom v ostatných stupňoch kvality.

2.3 Dôchodkové sporenie

Starobné dôchodkové sporenie

Rastový trend počtu sporiteľov pokračoval v akcelerácii a dynamicky sa rozrastala aj hodnota spravovaných aktív v sektore

Vývoj počtu sporiteľov v druhom pilieri dôchodkového sporenia sa počas prvého polroka 2019 uberal v zmysle trendu posledných rokov. To znamená, že prírastok v tejto štatistike v hodnote 38,5 tisíca bol opäť vyšší ako v bezprostredne predošlom porovnateľnom období, čo zároveň z pohľadu polročnej dynamiky registrovaných sporiteľov znamenalo nové maximum za viac ako 12 rokov. Percentuálna miera zmeny v členení po jednotlivých správcoch spoločnostiach sa pohybovala v rozmedzí od -1 % do 6 %. Celkový stav počtu sporiteľov sa ku dňu 30.6.2019 nachádzal na úrovni 1 526 030.

Čistá hodnota majetku (NAV) za všetky fondy v sektore starobného dôchodkového sporenia sa v sledovanom období zvýšila o 719 mil. €, čo v relatívnom vyjadrení znamenalo nárast o 9 %. Išlo o pomerne výrazný nárast, nakoľko jeho tempo bolo v porovnaní s minulými rokmi zhruba dvojnásobné. Takmer polovica tohto prírastku bola výsledkom zhodnotenia aktív v portfóliách dôchodkových fondov. Dobrú výkonnosť fondov v sektore, a s tým súvisiacu silnú dynamiku NAV v prvom polroku 2019, treba však vnímať v kontexte udalostí záveru predošlého roka. Rýchly rast cien aktív, najmä pokiaľ ide o akciovú časť portfólia, predstavoval do veľkej miery iba kompenzáciu predošlých poklesov, ktoré sa odohrali v priebehu posledných mesiacov roka 2018. Ku dňu 30. 6. 2019 sa v systéme nachádzali aktíva v objeme 8,78 mld. €.

Druhá zložka zodpovedná za kumuláciu aktív v sektore v podobe príspevkov od sporiteľov sa tiež vyvíjala pozitívne. Za prvých šesť mesiacov roka 2019 odviedli sporitelia a ich zamestnávateľia do systému 383 mil. €, teda o takmer pätinu viac ako za rovnaké obdobie uplynulého roka. Rastúci trend objemu príspevkov tak ďalej napredoval. Jeho hybnou silou je súbeh viacerých faktorov, menovite rozširujúca sa základňa sporiteľov, vysoký rast nominálnych miezd a postupne sa zvyšujúci koeficient, ktorý definuje ich výpočet vo vzťahu k vymeriavaciemu základu.

Tempo prírastku NAV v jednotlivých typoch dôchodkových fondov bolo ovplyvnené prítomnosťou a mierou zastúpenia akciovej zložky v ich majetku. To znamená, že kým objem aktív indexových fondov sa rozšíril

o tretinu, pri dlhopisových fondoch táto zmena neprekročila 5 %. Zmiešané a akciové fondy sa z hľadiska tohto ukazovateľa nachádzali niekde uprostred. Za pozornosť stojí, že absolútna výška prírastku NAV indexových dôchodkových fondov sa v sledovanom období skoro vyrovnala skupine dlhopisových fondov, hoci z pohľadu stavov majetku aj počtu sporiteľov ich dlhopisové niekoľkonásobne prevyšujú.

Portfóliá jednotlivých typov dôchodkových fondov sa v prvom polroku 2019 vyznačovali stabilnou skladbou, mierne opäť vzrástla durácia dlhopisov

V zmiešaných fondoch sa podiel akciovej zložky rozšíril z 38 % na 42 % ich NAV. Zhruba spoločne to bol výsledok nárastu cien akcií po predošlom prepade, avšak najmä v jarných mesiacoch sa k tomu pridal aj cieľný nákup nástrojov akciovej povahy. Táto aktivita sa na druhej strane prejavila vo forme poklesu relatívneho zastúpenia dlhopisových investícií.

Pri akciových dôchodkových fondoch bola situácia trochu odlišná. Aj tu sa síce v akciovej zložke prejavil spomínaný cenový efekt, ale ten bol eliminovaný tým, že čistá bilancia nákupov akcií bola nulová a nové prostriedky tečúce do týchto fondov smerovali do iných tried aktív. Vo výsledku to znamenalo, že podiel akciových investícií k 30. 6. 2019 bol pri hodnote 68 % prakticky totožný ako na začiatku roka 2019. Rovnako zachované ostali aj podiely dlhopisov a vkladov v bankách.

V dlhopisových dôchodkových fondoch došlo iba k minimálnemu posunu, keď zastúpenie prostriedkov na vkladoch v bankách stúplo o 2 p. b. na 13 % k poslednému dňu júna 2019. Udal sa to na úkor dlhopisových nástrojov, čo však nezmenilo nič na ich dominantnom postavení v tomto type dôchodkových fondov.

Vážená zostatková splatnosť dlhových cenných papierov sa prevažnú časť sledovaného obdobia držala na konštantnej hladine a napokon v priebehu mája a júna mierne vzrástla o 0,3 roka, čím došlo k zvráteniu predošlého poklesu z druhej polovice roka 2018. Jej hodnota 5,7 roka z 30.6.2019 predstavovala, hoci iba veľmi tesne, nové historické maximum daného ukazovateľa. Tento nárast však potiahlo iba niekoľko individuálnych dôchodkových fondov, najmä akciového typu. Zároveň platí, že zvýšenie bolo zaznamenané práve vo fondoch, ktoré sa aj pred tým vyznačovali v priemere vyššou maturitou svojich dlhopisových nástrojov. Vývoj v oblasti durácie presne kopíroval trendy týkajúce sa zostatkovej splatnosti.

Po stagnácii v roku 2018 a ešte aj v úvode roka 2019 sa pokles trhových úrokových sadzieb v druhom štvrtroku premietol aj do kupónových sadzieb dlhopisov v majetku fondov druhého piliera dôchodkového sporenia. Priemerný kupón týchto dlhových cenných papierov sa znížil o 0,2 p. b., čím sa dostal v závere sledovaného obdobia na úroveň 1,9 %.

V štruktúre dlhopisového portfólia podľa krajiny emitenta nastal reverzný vývoj voči minulému roku. To znamená, že dôchodkové fondy po predošlom náraste znižovali svoje vystavenie voči štátnym dlhopisom krajín eurozóny s nižším ratingom, ako sú Taliansko, Španielsko a Portugalsko. Namiesto nich nakupovali v priebehu prvého polroka 2019 vo výraznejšej miere dlhopisy emitované vládami Slovenska, Nemecka a USA.

K poslednému dňu júna 2019 sa v sektore nachádzalo zhruba 8 % aktív, ktoré boli denominované v inej mene ako euro. V porovnaní so začiatkom roka to predstavovalo nárast devízovej zložky o približne 2 p. b. Nárast pozícií v cudzej mene, prevažne mierneho rozsahu, nastal nielen na agregátnej úrovni, ale aj vo väčšine individuálnych dôchodkových fondov.

Aktuálne hodnoty dôchodkových jednotiek v období január - apríl výrazne rástli naprieč typmi fondov. Spočiatku to predstavovalo iba zotavovanie sa z poklesov zo záveru predošlého roka, ale následne tento trend pokračoval aj dosahovaním nových historických maxím. Počas záverečných dvoch mesiacov prvého polroka bol už vývoj hodnoty dôchodkových jednotiek bez jednoznačného trendu. Výsledná 12-mesačná priemerná nominálna výkonnosť všetkých dôchodkových fondov spolu k 30. 6. 2019 bola teda kladná na úrovni 2,8 %. Najvyšší výnos vo výške 6,9 % vykázali indexové dôchodkové fondy. Nominálne zhodnotenie akciových a zmiešaných fondov bolo takmer rovnaké, a to 5,5 %, resp. 5,6 %. Dlhopisové dôchodkové fondy zaznamenali k referenčnému dátumu medziročnú výkonnosť v priemere na hladine 1,6 %.

Čistý zisk v súčte všetkých dôchodkových správcovských spoločností za prvý polrok 2019 sa pri objeme 14 mil. € medziročne takmer presne zdvojnásobil. Kľúčovým pre tento pozitívny posun bol nárast výnosov z odplát a provízií o polovicu. Do istej miery sa zvýšili všetky zložky týchto výnosov, ale rozhodujúci bol nárast výnosov z odplaty za zhodnotenie majetku v dôchodkovom fonde o 173 %. Zlepšenie hospodárenia bolo zaznamenané naprieč sektorom vo všetkých dôchodkových správcovských spoločnostiach.

Doplňkové dôchodkové sporenie

Rýchly rast objemu aktív podporený okrem zvyšujúceho sa prílevu príspevkov aj cez kladné precenenie najmä akciových investícií

Účastnícka základňa doplnkového dôchodkového sporenia sa aj v prvom polroku 2019 pomerne rýchlo rozrastala, čím k 30. 6. 2019 prekročila úroveň 821 tisíc osôb. Prírastok počtu klientov v sporivej fáze dosiahol výšku cez 18 tisíc. Po dlhšom období akcelerujúceho rastu sa však dostavilo určité zmiernenie jeho tempa v porovnaní s minulým rekordným rokom. Anualizovaný rozsah prílevu účastníkov za prvý polrok 2019 sa aj tak radí na popredné miesto v rámci celej sledovanej histórie. Nových sporiteľov si úmerne ich veľkosti prevažne rovnomerne rozdelili tri doplnkové dôchodkové spoločnosti. Zvyšná štvrtá správcovská spoločnosť tiež zaznamenala prírastok, ale potvrdil sa trend

minulých rokov, že pri získavaní klientov oproti konkurencii relatívne zaostáva. Počet poberateľov dávok v sledovanom období opäť klesol. Po úbytku o necelých päťsto osôb sa stav poberateľov dávok k poslednému dňu júna nachádzal na úrovni cez 26 tisíc. Oproti uplynulým piatim rokom bola ale miera redukcie počtu poberateľov dávok výrazne nižšia.

Analýza dynamiky čistej hodnoty aktív (NAV) v sektore poukázala na viacero podobností s druhým pilierom dôchodkového sporenia súvisiacich s intenzívnym návratom cien na akciových trhoch na pozície pred turbulentného posledného štvrťroka 2018. Kladná zmena objemu aktív o 203 mil. € predstavovala jej zvýšenie voči počiatočnej hodnote roka 2019 o 10 %, čím sa suma aktív sektora dostala ku koncu júna 2019 na úroveň 2,21 mld. €. Za šesť mesiacov sa tak suma zostatkov na osobných účtoch všetkých klientov doplnkového dôchodkového sporenia zvýšila v rozsahu takmer zodpovedajúcemu celému predošlému roku. Zároveň išlo o najvyšší prírastok meraný na polročnej báze zaznamenaný prinajmenšom od roku 2006.

Najrýchlejší, takmer 20 %, nárast NAV sa odohral v doplnkových dôchodkových fondoch akciového zamerania. Po tom, čo v lete minulého roka do tejto skupiny fondov pribudol prvý s označením indexový, nasledoval vo februári 2019 vznik druhého indexového fondu. Štyri veľké doplnkové dôchodkové fondy s vyváženou investičnou stratégiou vykázali v priemere rast aktív vo výške 8 %.

Nadpolovičnú zásluhu na náraste objemu spravovaných aktív v systéme malo tentokrát zhodnotenie investičného portfólia doplnkových dôchodkových fondov. Išlo o pomerne ojedinelý jav, nakoľko väčšinou sú hlavnými ťahúňmi kumulácie NAV príspevky od sporiteľov. Stalo sa tak napriek tomu, že suma odvedených príspevkov pokračovala aj v prvej polovici roka v lineárnom rastovom trende. Tempo čistého prílevu prostriedkov bolo totožné s rokom 2018, keďže sa po dlhšom čase výraznejšie zvýšil aj objem vyplatených dávok.

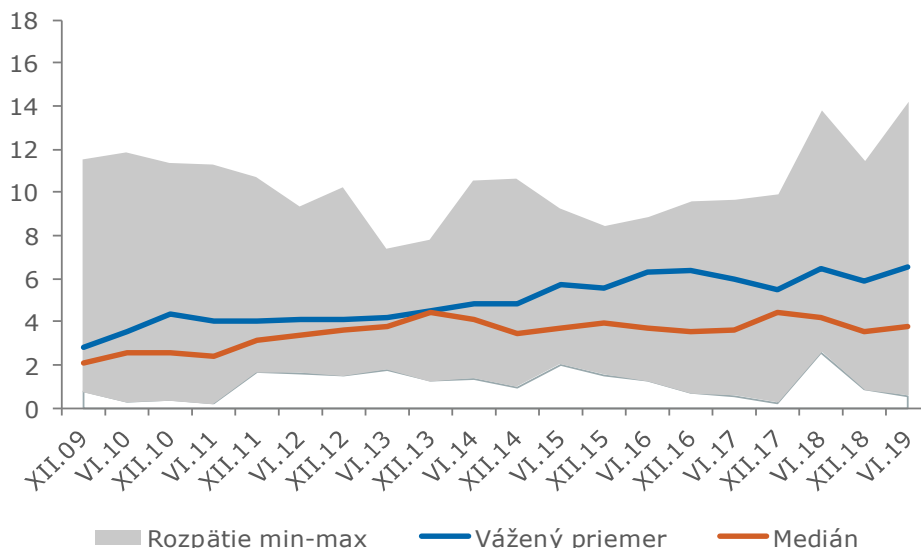
Podiel akcií v rastových fondoch sa vrátil na úroveň pred jeho poklesu z konca predošlého roka

Doplnkové dôchodkové fondy rastového zamerania zaznamenali v prvej polovici roka 2019 nárast podielu akciovej zložky o 6 p. b. Na jeho konci tvorili akciové investície 46 % NAV týchto fondov, čo však predstavuje návrat na úroveň prevládajúcu počas väčšiny roka 2018, pred tým, ako sa klesajúce ceny akcií v jeho závere podpísali pod dočasnú redukciu akciového zastúpenia. Sprievodným javom tohto vývoja bol pokles relatívneho významu prostriedkov umiestnených na bankových vkladoch. Váha dlhopisových nástrojov ostala v sledovanom období nezmenená okolo 30 % NAV.

Pri vyvážených doplnkových dôchodkových fondoch bola situácia ohľadom akciového vystavenia odlišná, keďže tu nedošlo k eliminácii jeho úbytku z konca minulého roka. Pri pomerne nízkom objeme čistých nákupov

akciových nástrojov stačil nárast hodnoty akciových titulov v portfóliu fondov na pozadí ich rastúcej celkovej NAV iba na zachovanie ich podielu na úrovni 21 %. Dlhopisová zložka veľmi mierne klesla na 55 % NAV ku dňu 30. 6. 2019, čo sa naopak premietlo do posilnenia podielu bankových vkladov. Obdobná substitúcia medzi dlhopismi a vkladmi v bankách sa odohrala aj pri výplatných doplnkových dôchodkových fondoch.

Graf 15 Vývoj priemernej zostatkovej splatnosti dlhových cenných papierov (v rokoch)

Zdroj: NBS

V portfóliu dlhových cenných papierov došlo v prvom polroku 2019 k zvýšeniu priemernej zostatkovej splatnosti, a to zhruba o 0,7 roka, čo predstavovalo ďalší z častých obrátov trendu tejto veličiny za posledné roky. Koncová hodnota ukazovateľa v rámci sledovaného obdobia vo výške 6,6 roka reprezentuje jej maximum za celý čas existencie systému. Sektorový priemer však vychýlili nahor najmä dva väčšie doplnkové dôchodkové fondy, ktorým sa výraznejšie predĺžila splatnosť dlhopisov. Takmer polovica z fondov vykázala naopak pokles ukazovateľa zostatkovej splatnosti. V priemere za sektor narástla aj dĺžka a s ňou aj úroková citlivosť agregátneho dlhopisového portfólia.

Ani nákup dlhopisov s vyššou splatnosťou nezabránil v poklese priemernej výšky ich kupónovej sadzby o štvrt percentuálneho bodu na 2,6 % k poslednému dňu júna 2019. V tomto prípade išlo o pomerne plošný trend koncentrovaný časovo do posledných dvoch mesiacov sledovaného obdobia.

Najvypuklejšou zmenou v geografickej štruktúre dlhopisových investícií bol odpredaj väčšieho objemu talianskych štátnych dlhopisov z majetku doplnkových dôchodkových fondov. Kým na začiatku roka 2019 predstavovali tieto pozície 14 % z objemu všetkých dlhových cenných papierov, k 30. 6. 2019 to bolo 9 %. Toto obmedzenie vystavenia voči dlhu talianskej vlády prišlo v relatívne krátkom čase po tom, čo minulý rok doplnkové dôchodkové fondy

výraznejšie zvyšovali ich držbu. Na opačnej strane spektra stáli portugalské štátne a americké korporátne dlhopisy, ktorých prítomnosť v doplnkových dôchodkových fondoch stúpila v najväčšej miere. Po sektorovej stránke boli na ústupe štátne obligácie a posilnila sa váha dlhopisov emitentov zo súkromného sektora.

Zásadnejšie pohyby v menovej štruktúre aktív doplnkových dôchodkových fondov nastali iba pri troch z nich. Na úrovni sektora ako celku tvorili devízové investície ku koncu prvého polroka 2019 zhruba 16 % NAV, teda o 2 p. b. menej ako v jeho úvode. Väčšina z týchto cudzomenových pozícií bola denominovaná v USD.

Podľa štandardnej miery medziročnej nominálnej výkonnosti sa investície v príspevkových fondoch tretieho piliera dôchodkového sporenia k 30. 6. 2019 v priemere zhodnotili o 2,9 %. Vo výplatných doplnkových dôchodkových fondoch dosiahol priemerný výnos hodnotu 1 %. Všetky individuálne fondy zaznamenali v uvedenom horizonte nezápornú výkonnosť.

Ziskovosť doplnkových dôchodkových spoločností za prvých šesť mesiacov roka 2019 bola takmer identická ako počas rovnakého obdobia minulého roka. Sumárny hospodársky výsledok za sektor ako celok dosiahol hodnotu 2,97 mil. €. Mierne odlišná v medziročnom porovnaní bola štruktúra ziskov a strát. Na jednej strane klesli náklady na odplaty a provízie, ale na strane druhej sa zvýšili ostatné náklady prevádzkového charakteru.

2.4 Kolektívne investovanie

Relatívne vysoké čisté predaje a dobrá výkonnosť fondov sa postarali o dynamický rast aktív sektora

Po útlme v predošlom roku sa objem spravovaných aktív v sektore kolektívneho investovania v priebehu prvého polroka 2019 vrátil na rastovú trajektóriu. Čistá hodnota aktív (NAV) za všetky tuzemské a na Slovensku distribuované zahraničné podielové fondy sa zvýšila o 771 mil. €, čím sa k 30. 6. 2019 priblížila úrovni 9,2 mld. €. V porovnaní so začiatkom roka sa NAV sektora rozrástla o 9 %. Z celkového absolútneho prírastku na tuzemské podielové fondy pripadalo 530 mil. €, zvyšná slabšia tretina zodpovedala zahraničným subjektom kolektívneho investovania, ktoré však v relatívnom vyjadrení napredovali rýchlejším tempom (14 %) ako tuzemské (8 %). Podiel zahraničnej zložky tak aj z hľadiska stavu NAV opäť mierne stúpol na 22 %.

Vysoká dynamika objemu aktív je výsledkom súbehu prílevu nových prostriedkov do sektora a dobrej výkonnosti podielových fondov. Čisté predaje tuzemských podielových fondov za prvý polrok 2019 dosiahli kladnú hodnotu 258 mil. €, čo bolo o niečo viac ako za celý uplynulý kalendárny rok. Dopyt klientov sa tak zvýšil na úroveň prevládajúcu počas roka 2017, ktorý sa predajnosťou podielových listov radí medzi tie úspešnejšie. Čisté predaje boli v priebehu sledovaného obdobia pomerne rovnomerne rozložené v čase. Ešte

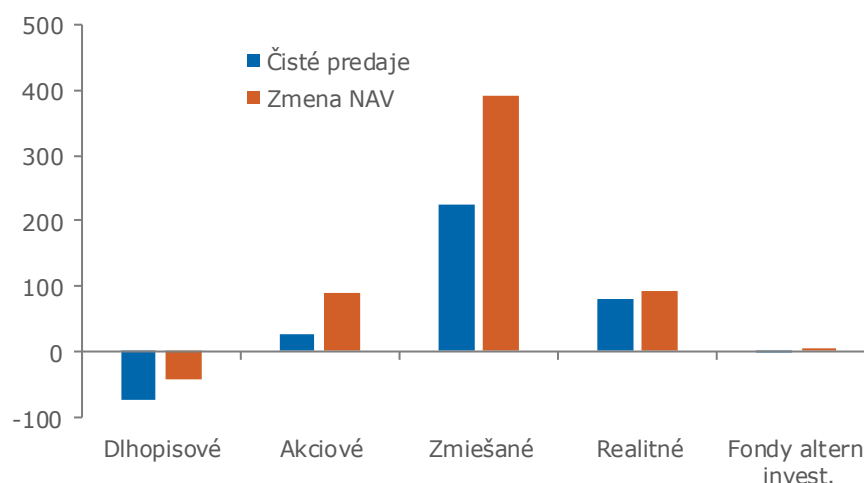
o niečo väčší podiel na celkovej zmene NAV pripadal na faktor zhodnotenia investícií v portfóliách podielových fondov. Výkonnosť sa pozitívne premietla najmä do podielových fondov s výraznejším zastúpením akciovej zložky. Aj pri zahraničných podielových fondoch bol vplyv prísunu nových prostriedkov od podielnikov zhruba totožný s nárastom hodnoty aktív v dôsledku ich zhodnotenia.

Zoznam podielových fondov v tuzemskom segmente sa za prvých šesť mesiacov roka 2019 rozrástol o 5 nových, pričom v rovnakom čase dva fondy zanikli. Všetko sa to odohralo v kategórii zmiešaných podielových fondov, kde aj z dlhodobého hľadiska dochádza k najväčšiemu rozširovaniu ponuky.

Napriek vážnym turbulenciám na finančných trhoch z konca roka 2018, a s tým súvisiacim, hoci zo spätného pohľadu len dočasným, stratám zaznamenaným v podielových fondoch sa pozornosť klientov naďalej sústreďovala na podielové fondy rizikovejšieho charakteru

Jednoznačne najväčší nárast čistej hodnoty aktív o 392 mil. € sprevádzaný čistými predajmi vo výške 226 mil. € zaznamenali tuzemské zmiešané podielové fondy. Dominancia tejto kategórie z posledných rokov sa tým ďalej posilnila. Intenzita prílevu nových prostriedkov do týchto podielových fondov sa v porovnaní s minulým rokom približne zdvojnásobila. Do realitných podielových fondov pribudlo za prvý polrok 2019 v čistom 79 mil. €, čo rozhodujúcou mierou prispelo k nárastu ich NAV o 92 mil. €. Tesne za nimi sa v rebríčku zmien objemu spravovaných aktív s hodnotou 89 mil. € umiestnili akciové podielové fondy. V tomto prípade išlo viac o vplyv ocenenia ako o vyjadrenie skutočného záujmu klientov, keďže čisté predaje reprezentovali iba necelú tretinu uvedeného prírastku.

Graf 16 Čisté predaje a zmena NAV v jednotlivých kategóriách tuzemských podielových fondov (mil. EUR)

Zdroj: NBS

Podielové fondy z kategórie dlhopisových nadviazali na negatívny vývoj z uplynulých rokov. Objem redemácií za obdobie január až jún 2019 na úrovni 74 mil. € bol ale aj pri prepočte na anualizovanú bázu nižší ako v roku 2018. Počas mája a júna sa čisté predaje pohybovali okolo nuly. Precenenie investičného portfólia nahor ešte stlmilo efekt týchto odlevov na výslednú zápornú zmenu NAV.

V rámci zahraničných podielových fondov distribuovaných v SR vykázali kladné čisté predaje všetky sledované kategórie. Tradične najviac prostriedkov smerovalo do akciových podielových fondov, za ktorými nasledovali fondy dlhopisového a zmiešaného charakteru.

Okolo 60 % z nákupov nových podielových listov obstaral sektor domácností. Investície do tuzemských podielových fondov zvyšovali aj fondy z oblasti dôchodkového zabezpečenia a došlo aj kurčitému nárastu tzv. krížových investícií medzi podielovými fondmi navzájom.

Medziročne ku dňu 30.6.2019 priniesli podielové fondy nominálne zhodnotenie v priemere vo výške 2,4 %. Okrem malej skupiny podielových fondov alternatívnych investícií sa výkonnosť za všetky ostatné kategórie nachádzala v kladnom pásme. Priemery za jednotlivé kategórie, okrem uvedenej výnimky, boli v intervale od 0,2 % do 4,6 %.

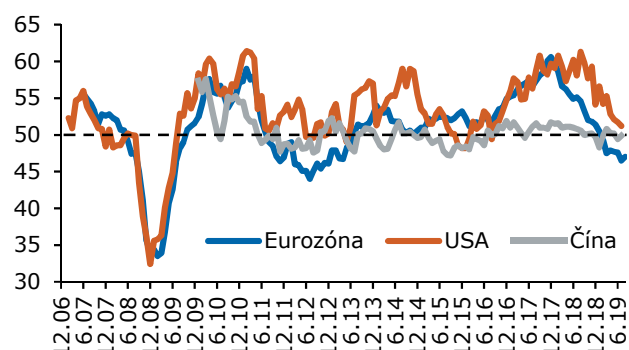
Správcovské spoločnosti manažujúce tuzemské podielové fondy vygenerovali za prvú polovicu roka 2019 čistý zisk na úrovni 17 mil. €. Medziročne tak dokázali zvýšiť svoju ziskovosť o 13 %. Hlavným faktorom tohto zlepšenia bol pokles nákladov vynaložených na poplatky a provízie. Okrem jednej všetky správcovské spoločnosti vykázali nárast hospodárskeho výsledku aj na individuálnej báze.

3 Indikátory obozretnosti na makroúrovni sektora

Všeobecné poznámky: Vyjadrenie 31. 12. 2018 = 1 pri indexe znamená, že príslušný index bol normovaný takým spôsobom, že ku uvedenému dátumu (31. 12. 2018) bola jeho hodnota 1

Indikátory rizík plynúcich z makroekonomického prostredia

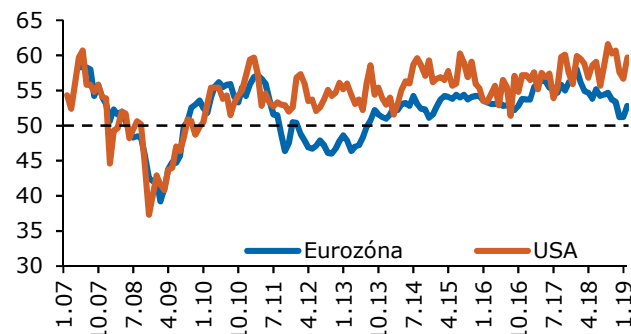
P1 Indikátor sentimentu (PMI) v priemysle vo vybraných ekonomikách

Zdroj: Bloomberg

Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.

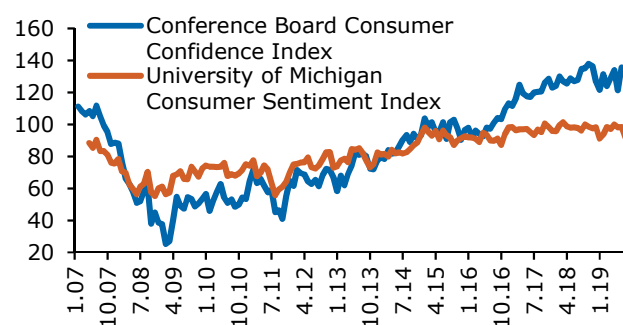
P2 Indikátor sentimentu (PMI) v službách vo vybraných ekonomikách

Zdroj: Bloomberg

Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.

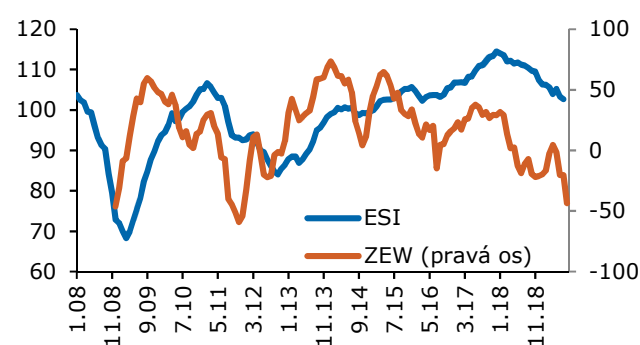
P3 Indikátory spotrebiteľskej dôvery v USA

Zdroj: Bloomberg

Poznámka: Na grafe sú zobrazené indexy spotrebiteľskej dôvery v USA zostavované dvoma rôznymi inštitúciami.

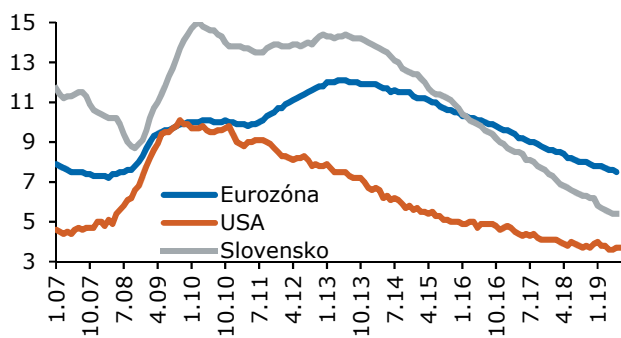
P4 Indikátory ekonomického sentimentu v eurozóne

Zdroj: Bloomberg

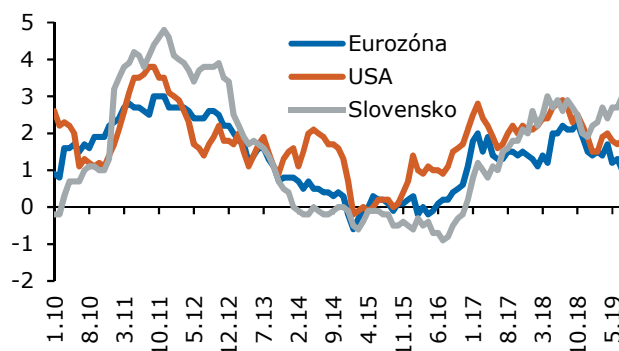
Poznámka: Definícia indikátorov je v časti Terminológia a skratky.

P5 Vývoj miery nezamestnanosti vo vybraných ekonomikách (%)

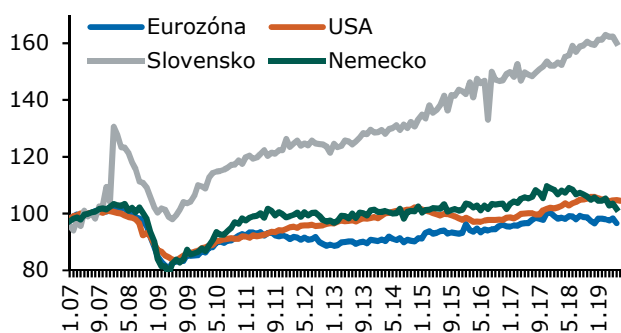
Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics
Poznámka: Sezónne očistené.

P6 Vývoj spotrebiteľskej inflácie vo vybraných ekonomikách (%)

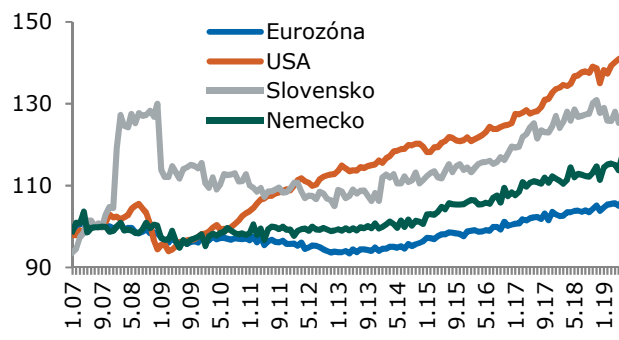
Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics
Poznámka: Medziročné zmeny indexu spotrebiteľských cien v percentách.

P7 Indexy vývoja priemyselnej produkcie vo vybraných ekonomikách

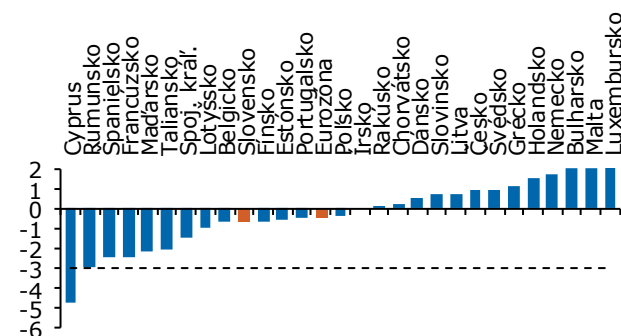
Zdroj: Eurostat, US Federal Reserve
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P8 Indexy vývoja maloobchodného predaja vo vybraných ekonomikách

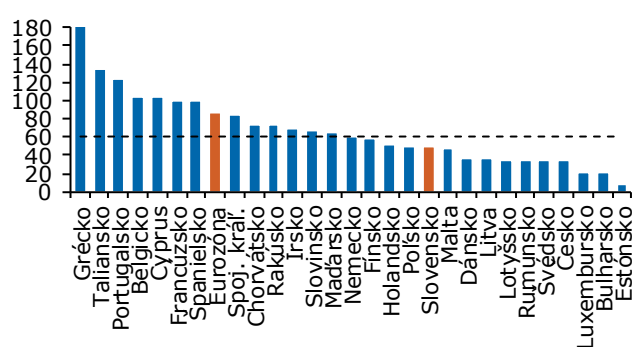
Zdroj: Eurostat, US Department of Commerce
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P9 Saldo verejných financií za rok 2018 v krajinách EÚ (%)

Zdroj: Eurostat
Poznámka: Saldo vyjadrené ako podiel na HDP v percentách.

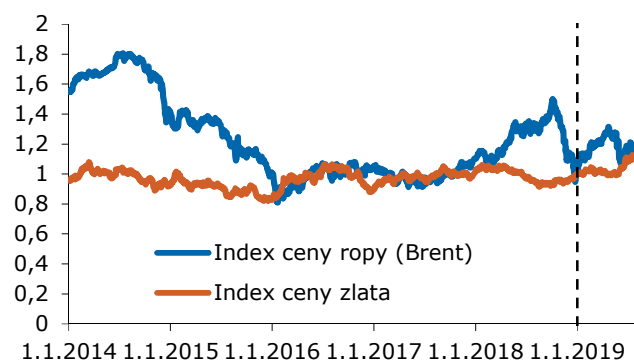
P10 Hrubý štátny dlh v 1. štvrt'roku 2019 v krajinách EÚ (%)

Zdroj: Eurostat
Poznámka: Hrubý dlh vyjadrený ako podiel na HDP v percentách.

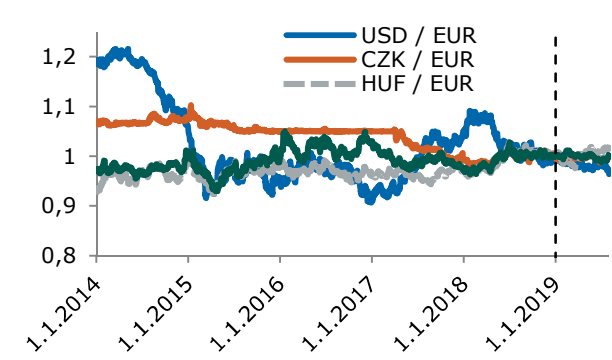
Indikátory rizík plynúcich z finančných trhov

P11 Indexy vývoja cien komodít (31. 12. 2018 = 1)

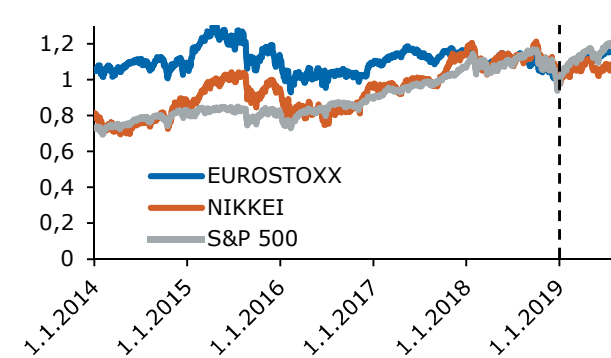
Zdroj: Bloomberg, NBS

P12 Indexy vývoja výmenných kurzov (31. 12. 2018 = 1)

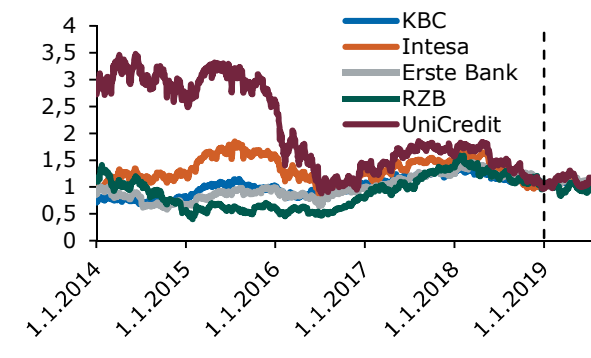
Zdroj: Bloomberg, NBS

P13 Indexy vývoja akciových indexov (31. 12. 2018 = 1)

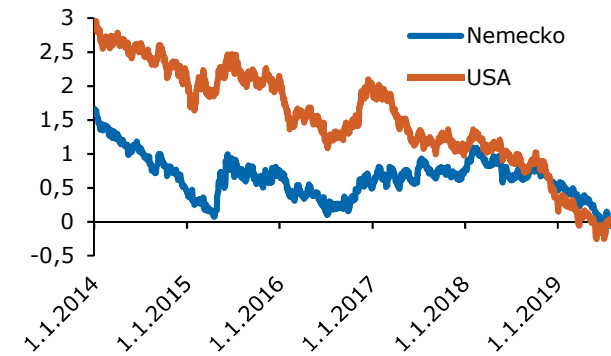
Zdroj: Bloomberg, NBS

P14 Indexy cien akcií materských spoločností 5 najväčších domácych bánk (31. 12. 2018 = 1)

Zdroj: Bloomberg, NBS

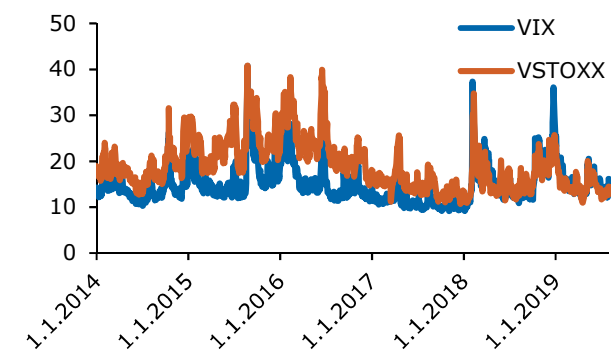
P15 Strmosť výnosovej krivky vo vybraných ekonomikách

Zdroj: Bloomberg, NBS

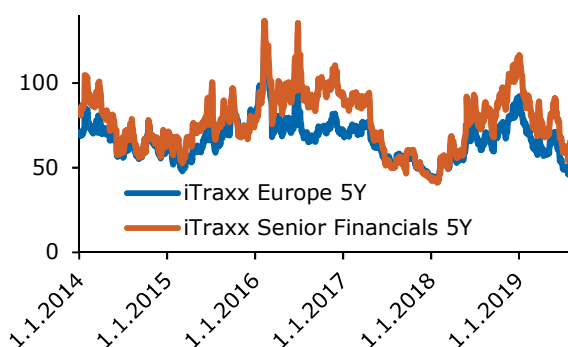
Poznámka: Strmosť výnosovej krivky je vyjadrená ako rozdiel výnosu do splatnosti 10-ročných a 3-mesačných vládných dlhopisov.

P16 Volatilita akciových indexov

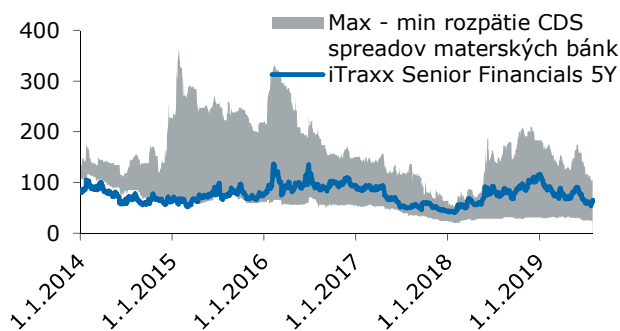
Zdroj: Bloomberg

P17 Vývoj indexov CDS spreadov (v b. b.)

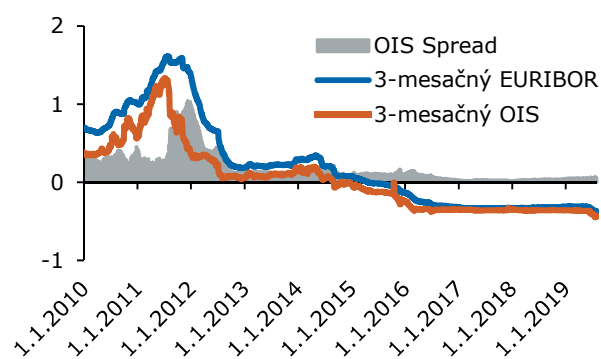
Zdroj: Bloomberg, NBS

P18 Vývoj CDS materských spoločností najväčších slovenských bánk (v b. b.)

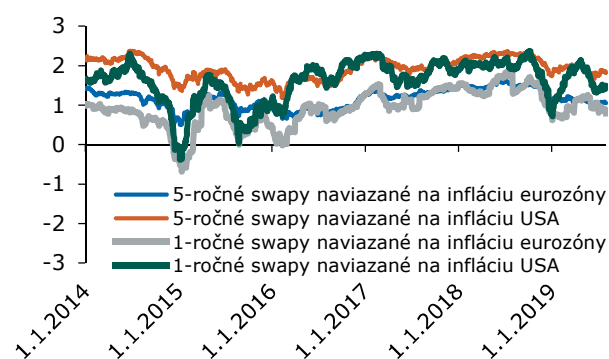
Zdroj: Bloomberg, NBS

P19 Vývoj 3-mesačných sadziieb a OIS spreadu (v %, resp. v p. b.)

Zdroj: Bloomberg, NBS

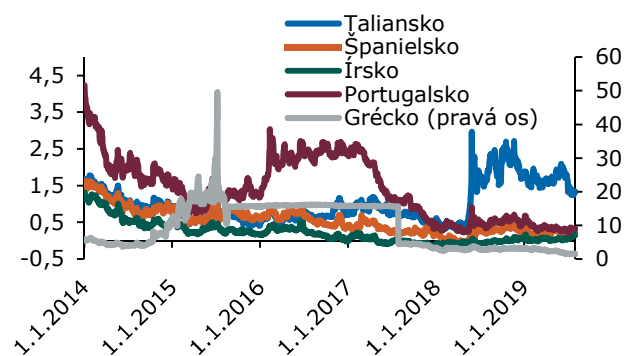
P20 Vývoj cien swapov naviazaných na infláciu

Zdroj: Bloomberg, NBS

Poznámka: Cena swapov naviazaných na infláciu je definovaná v časti Terminológia a skratky.

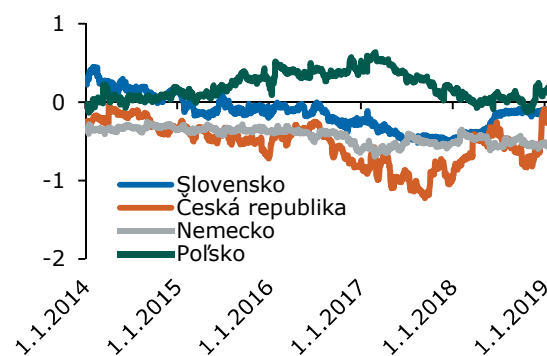
P21 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov s vyššou mierou rizika (v p. b.)

Zdroj: Bloomberg, NBS

Poznámka: Na zvislej osi je zobrazený rozdiel výnosu päťročných dlhopisov emitovaných jednotlivými krajinami a 5-ročnej OIS sadzby, ktorá reprezentuje úrokovú sadzbu na 5-ročné obdobie

P22 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov krajín strednej Európy a Nemecka

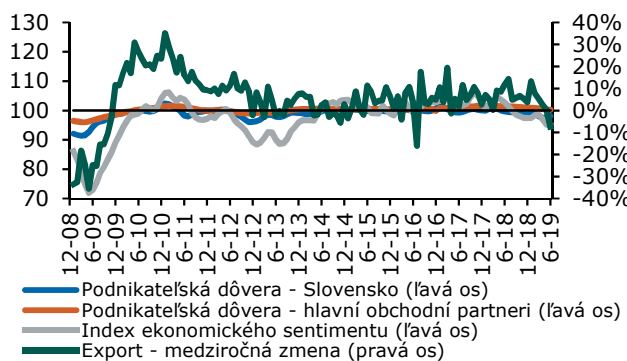

Zdroj: Bloomberg, NBS

Poznámky: Na grafe je zobrazený rozdiel medzi percentuálnym výnosom 5-ročných štátnych dlhopisov denominovaných v domácej mene jednotlivých krajín a 5-ročnou swapovou sadzbou

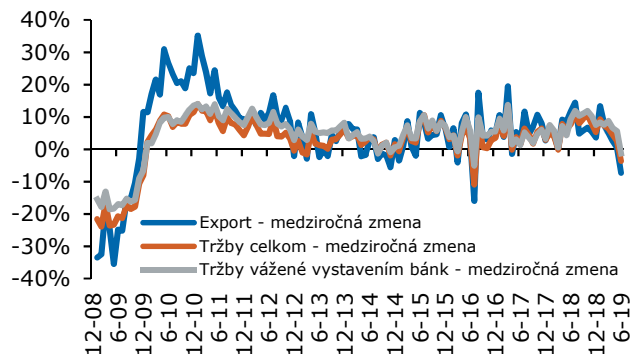
Indikátory kreditného rizika podnikov

P23 Export a podnikateľské prostredie

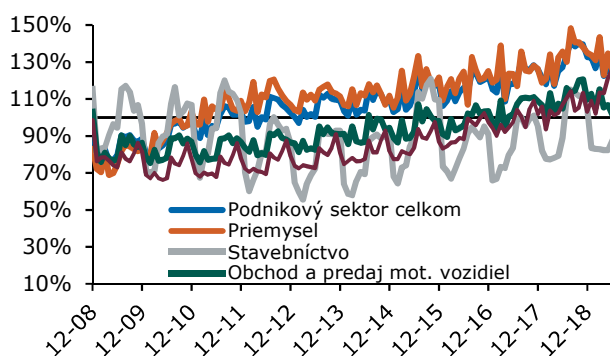
Zdroj: NBS, OECD, ŠÚ SR

P24 Export a tržby podnikov

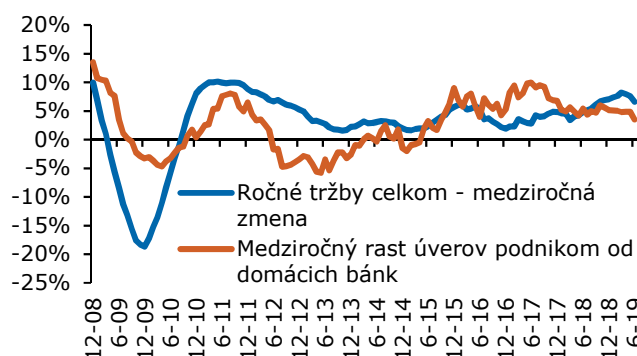
Zdroj: ŠÚ SR, MH SR, OECD, NBS

P25 Úroveň tržieb vo vybraných odvetviach v porovnaní s obdobím 06/2007 - 06/2008

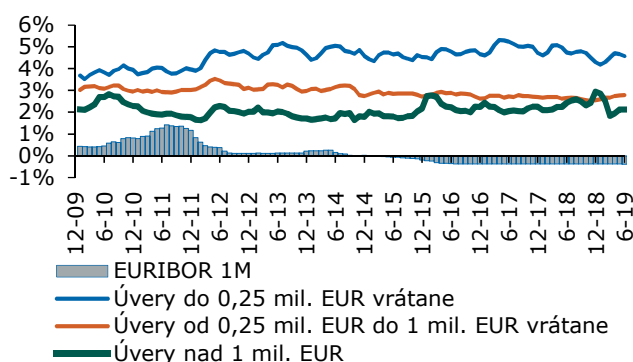
Zdroj: ŠÚ SR

P26 Vývoj úverov a tržieb v podnikovom sektore

Zdroj: NBS, ŠÚ SR

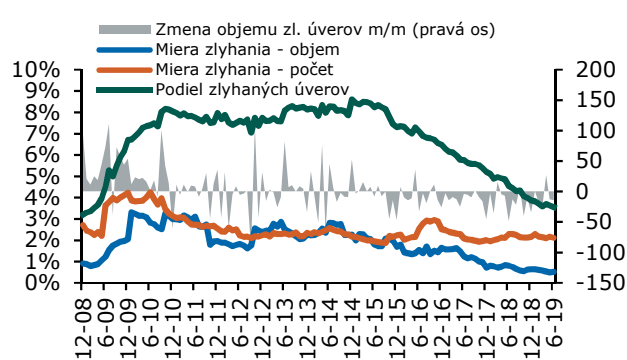
P27 Úrokové rozpätia pri nových úveroch podnikom

Zdroj: NBS, www.euribor.org

Poznámka: Rozpätie je definované ako rozdiel mesačnej sadzby EURIBOR a priemernej sadzby na nové úvery príslušnej kategórie.

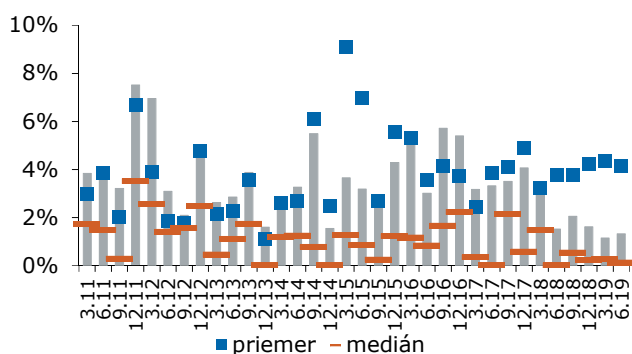
P28 Zlyhané úvery a miery zlyhania

Zdroj: NBS

Poznámka: Miery zlyhania predstavujú podiel počtu/objemu úverov, ktoré prešli z kategórie nezlyhané do kategórie zlyhané v priebehu ročného horizontu, ku počtu/objemu úverov v kategórii nezlyhané na začiatku ročného horizontu. Hodnoty na pravej osi sú mil. €.

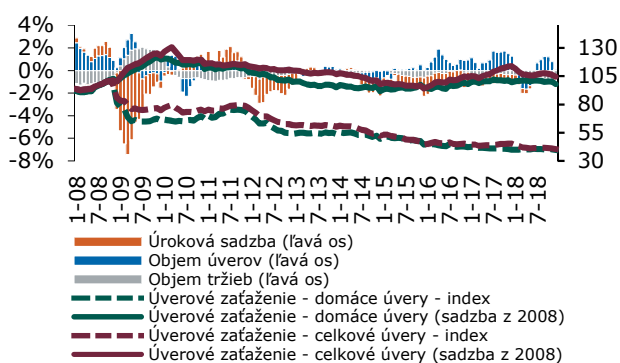
P29 Úvery v riziku

Zdroj: NBS

Poznámky: Zobrazené je medzikvartilové rozpätie. Ukazovateľ vyjadruje podiel úverov tým podnikom na celkových úveroch podnikom, ktoré zaznamenali medziročný pokles tržieb v danom štvrtroku o viac ako 30 % a zároveň zaznamenali v danom štvrtroku stratu.

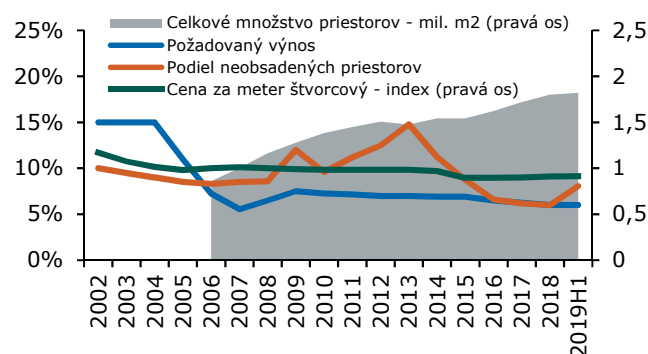
P30 Úverové zaťaženie – rozklad na zložky

Zdroj: NBS, ŠÚ SR

Poznámka: Hodnoty na pravej osi sú v mil. EUR.

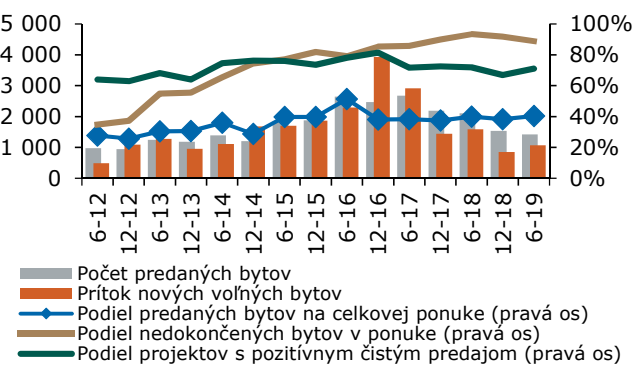
P31 Komerčné nehnuteľnosti: Vývoj v kancelárskom segmente

Zdroj: JLL, CBRE, NBS

Poznámka: Údaje popisujú vývoj v kancelárskom segmente v Bratislave.

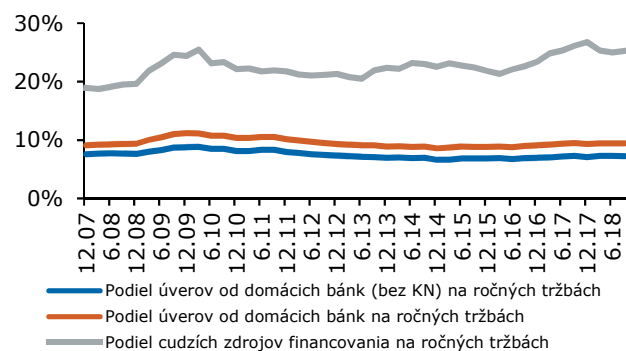
P32 Komerčné nehnuteľnosti: Predaje v rezidenčnom segmente – nové byty

Zdroj: Lexxus, a. s., NBS

Poznámka: Údaje popisujú vývoj v Bratislave.

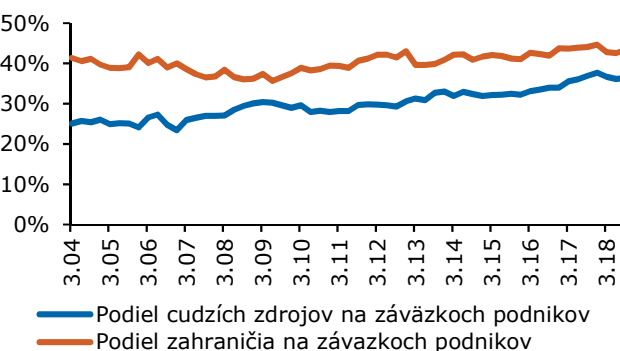
P33 Porovnanie bilancie a tržieb podnikov

Zdroj: NBS, ŠÚ SR

Poznámka: KN – komerčné nehnuteľnosti.

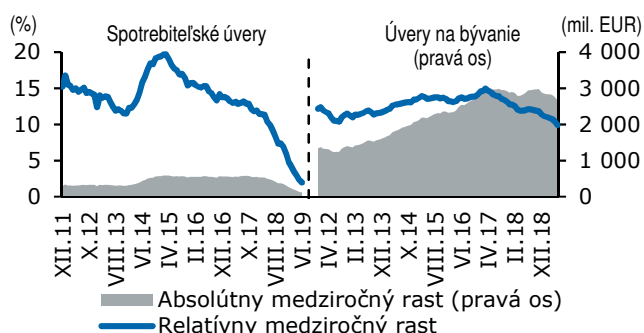
P34 Štruktúra záväzkov nefinančných spoločností

Zdroj: NBS

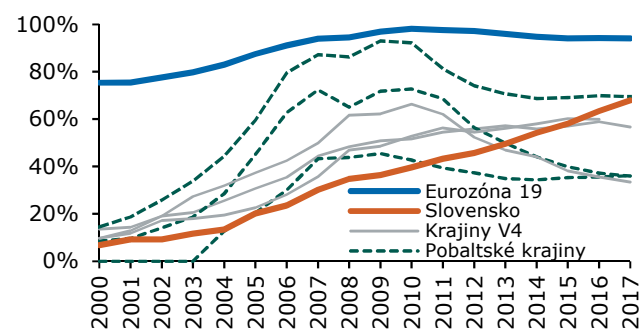
Indikátory kreditného rizika domácností

P35 Medziročný rast úverov retailu

Zdroj: NBS

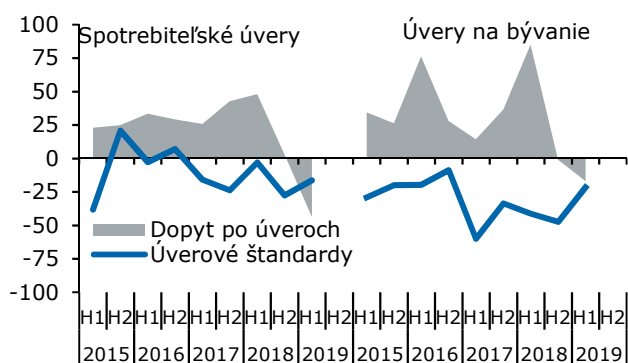
P36 Zadlženosť domácností na Slovensku a vo vybraných štátoch (%)

Zdroj: Eurostat

Poznámka: Ukazovateľ sa vypočíta ako podiel celkového dlhu domácností na disponibilnom príjme.

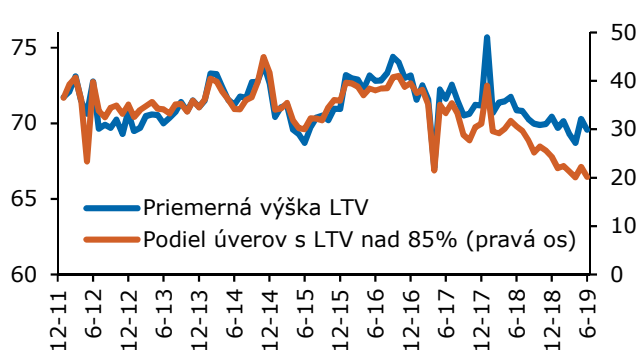
P37 Zmeny v úverových štandardoch a dopyte po úveroch podľa bankového dotazníka o úverových štandardoch

Zdroj: Bank Lending Survey, NBS

Poznámka: Údaje sú v čistých percentuálnych podieloch. Kladné hodnoty znamenajú zvýšenie dopytu, resp. uvoľňovanie podmienok.

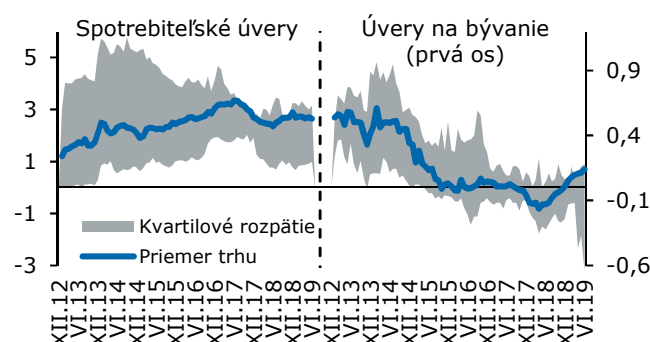
P38 Pomer objemu úverov k hodnote zabezpečenia (LTV) na novej produkcii (%)

Zdroj: NBS

Poznámka: Ukazovateľ je definovaný v časti Terminológia a skratky.

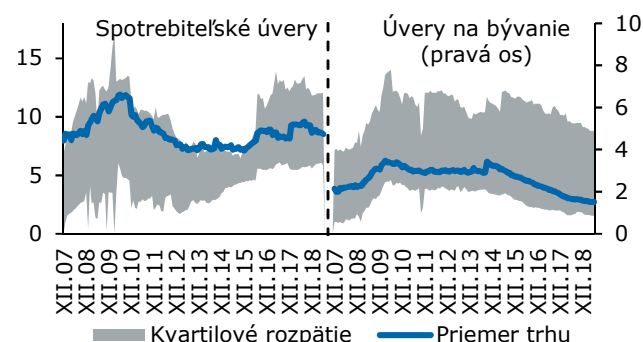
P39 Čisté miery zlyhania retailových úverov (%)

Zdroj: ŠÚ SR

Poznámka: Čistá miera zlyhania predstavuje podiel čistej zmeny objemu zlyhaných úverov za 12 mesiacov na stave úverov na začiatku obdobia. Čitateľ je očistený aj o vplyv odpisov a odpredajov.

P40 Podiel zlyhaných retailových úverov (%)

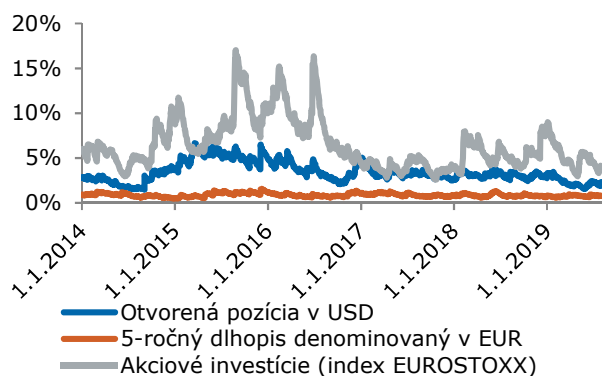

Zdroj: NBS

P41 Index spotrebiteľskej dôvery a jeho zložky	P42 Stav a prítok počtu nezamestnaných podľa príjmových skupín
Zdroj: ŠÚ SR	Zdroj: ÚPSVaR SR Poznámka: Na ľavej a pravej osi sú počty uchádzačov o zamestnanie v tis. osôb. Príjmové kategórie (PK) sú definované v časti Terminológia a skratky.
P43 Index reálnych miezd podľa vybraných odvetví	P44 Index dostupnosti bývania
Zdroj: ŠÚ SR	Zdroj: NBS, ŠÚ SR Index dostupnosti bývania je definovaný v časti Terminológia a skratky.

Indikátory trhových rizík a rizika likvidity

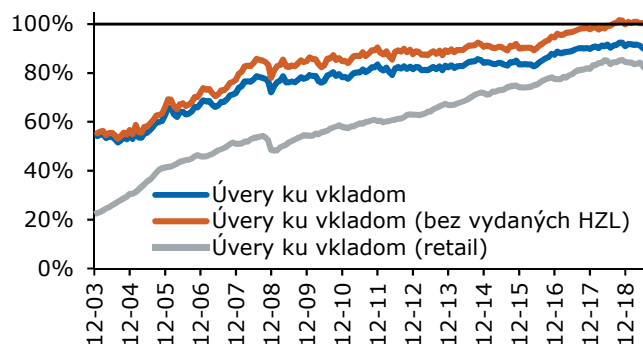
P45 Value at Risk pri investíciách do rôznych typov finančných nástrojov

Zdroj: Bloomberg, NBS

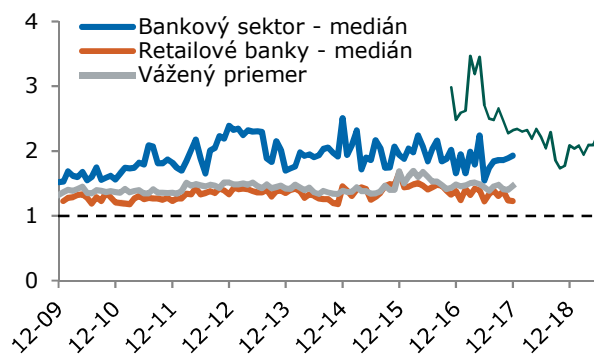
Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z danej investície), ktorá by s pravdepodobnosťou 99 % nemala byť prekročená počas 10 dní. Táto strata bola vypočítaná na základe výpočtu volatility rizikových faktorov pomocou exponenciálne vážených klzavých priemerov.

P46 Ukazovateľ úvery ku vkladom

Zdroj: NBS

P47 Ukazovateľ krytia likvidity

Zdroj: NBS

Terminológia a skratky

Použitá terminológia

Čistá miera zlyhaní – podiel čistej zmeny objemu zlyhaných úverov za 12 mesiacov na stave úverov na začiatku obdobia. Čitateľ je očistený o vplyv odpisov a odpredajov.

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“.

ESI (Economic Sentiment Indicator) – je indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný Európskou komisiou.

Index dostupnosti bývania – index vyjadruje pomer disponibilného príjmu a splátky úveru. Pri výpočte disponibilného príjmu sa zohľadňuje priemerná mzda a priemerné výdavky domácností. Pri výpočte výšky splátky sa zohľadňuje priemerná cena bytu, priemerná úroková sadzba, priemerná splatnosť a konštantné LTV (75 %). Metodika výpočtu indexu dostupnosti bývania je popísaná v: Rychtárik, Š. – Krčmár, M. [2011] Vývoj na trhu úverov na bývanie a jeho interpretácia In Nehnuteľnosti a bývanie 2010 / Číslo 2. Bratislava, 2010.

IŽP (investičné životné poistenie, unit-linked poistenie) - poistenie podľa bodov 1 a 3 prílohy č. 1 časti A zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spojené s investičným fondom (poistenie smrti alebo dožitia alebo poistenie spojené s kapitalizačnými zmluvami spojené s investičným fondom).

LTV (Loan-to-Value ratio, podiel objemu úverov k hodnote zabezpečenia) – definovaný ako pomer objemu poskytnutého úveru a hodnoty zabezpečenia úveru.

Miera zlyhaní (default rate) – vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia.

PMI (Purchasing Managers' Indexes) – hodnota indexu väčšia ako 50 značí expanziu, hodnota menšia ako 50 kontrakciu v priemysle, resp. službách.

Prieskum bankových úverov (Bank Lending Survey, BLS) – pravidelný dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov vyplňaný jednotlivými bankami.

Príjmové kategórie obyvateľstva - rozdelenie vychádza z členenia podľa KZAM a údajov o výške ich príjmov podľa KZAM; Vyššia príjmová kategória (príjem nad 800 €) - zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, vedeckí, odborní duševní zamestnanci, technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci; Stredná príjmová kategória (príjem od 600 do 800 €) - administratívni zamestnanci (úradníci), remeselníci a kvalifik. výrobcovia, spracovatelia, obsluha strojov a zariadení; Nižšia príjmová kategória (príjem do 600 €) - zamestnanci v službách a obchode,

robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve, pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci.

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam.

Ukazovateľ celkovej primeranosti vlastných zdrojov – podiel vlastných zdrojov a 12,5-násobku hodnoty požiadavky na vlastné zdroje.

Ukazovateľ krytia likvidity (Liquidity Coverage Ratio, LCR) – definovaný ako podiel likvidných aktív voči volatilným pasívam v horizonte jedného mesiaca. Jeho úroveň by nemala klesnúť pod 1.

Ukazovateľ finančnej páky – podiel Tier 1 kapitálu na celkovej výške (rizikovo neváženej) súvahových a podsúvahových expozícií.

Úvery ku vkladom (loan-to-deposit ratio, LTD) – podiel úverov klientom a súčtu vkladov retailu, vkladov podnikov a vkladov finančných spoločností a emitovaných HZL. Vyjadruje mieru financovania úverov prostredníctvom stabilných zdrojov od klientov. Nižšia hodnota znamená vyššiu mieru financovania úverov vkladmi od klientov a zároveň znamená nižšiu mieru financovania prostredníctvom volatilnejších finančných trhov.

ZEW – reprezentuje indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný súkromnou spoločnosťou ZEW (Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung).

Zlyhané úvery – úvery, u ktorých banka identifikovala znehodnotenie viac ako 50 % alebo ak je dlžník v omeškaní so splácaním viac ako 90 dní.

Skratky

CDS	Credit Default Swap
DDS	doplnková dôchodková spoločnosť
DSS	dôchodková správcovská spoločnosť
ECB	Európska centrálna banka
EPIFP	Expected profit included in future premiums (očakávané zisky zahrnuté do budúceho poistného)
ECB SDW	ECB Statistical Data Warehouse
EÚ	Európska únia
FVOCI	Fair value through other comprehensive income (aktíva oceňované reálnou hodnotou cez ostatné súčasti komplexného výsledku)
HDP	hrubý domáci produkt
HZL	hypotekárne záložné listy
IŽP	Unit-linked (investičné životné poistenie)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (ukazovateľ krytia likvidity)
LTV	Loan-to-Value Ratio (pomer úveru k hodnote zabezpečenia, resp. podiel výšky úveru k cene nehnuteľnosti)
MCR	minimálna kapitálová požiadavka
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
NAV	Net Asset Value (čistá hodnota aktív)
OCP	obchodník s cennými papiermi
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj)
PZP	povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel
PMI	Purchasing Managers' Index
ROA	Return on assets (návratnosť aktív)
ROE	Return on equity (návratnosť vlastných zdrojov)
RPMN	ročná percentuálna miera nákladov
SCR	kapitálová požiadavka na solventnosť
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
Tier 1	ukazovateľ základných vlastných zdrojov
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky